

ABONAMENTUL

Pe un an . 24 Cor.
Pe jum. an . 12 "
Pe 1 lună . 2 "

Nr. de Duminecă
pe un an 4 Cor. — Pen-
tru România și America
10 Cor.

Nr. de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe
an 40 franci.

TRIBUNA

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA
Deák Ferenc-utca 20.

INSERȚIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Manuscrisurile nu se în-
apoiază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

De silă, bucuros!

(*) Ne aducem încă aminte, că mai septă-
mănilor trecute unul dintre vice-președinții
dietei, Návay, se declarase, înaintea alegă-
torilor săi, asupra sufragiului universal. Spu-
sesse, că nici vorba să vină în curând gu-
vernul cu proiectul despre reforma electo-
rală. Chestia e importantă și complicată,
sunt la mijloc mari interese naționale-ma-
ghiare — interesul suprem al unei *heghe-
monii cât mai desevășite* — trebuie deci
lucrurile studiate, trebuie anchete... Cu un
cuvânt — să mai așteptăm, căci boerii din
coalitție n'au vreme acum să-și bată capul
și cu daraverile — poporului. Ministrul de
interne se va putea rosti, la iarnă ori în
primăvara viitoare, cel mult în liniamente
generale, arătând, celor mai intimi, princi-
piile conform cărora se va întocmi, mai
târziu, la Sântul Așteaptă, poate, noul pro-
iect.

Merse însă vestea că în ziua de 10 Oct.
partidul socialist va face o demonstrație
urișă în favorul sufragiului universal și că
clubul parlamentar al naționalităților nu va
da răgaz guvernului să lucreze nimic *nainte*
de a veni cu proiectul, despre sufragiul u-
niversal.

D'otată ce văzurăm? că ziarele coalitției
— între ele în primul loc »Budapesti Hir-
lap« — încep să certe pe socialiști: ce atâta
gură, întruniri și grevă, când se știe că gu-
vernul și așa va veni cu proiectul despre
reforma electorală, cât de curând! Doar

este unul dintre punctele cardinale a pro-
gramului actualei coalitție!

Numai că vorbele acestea n'au îmbătat
nici au desarmat pe amicii drepturilor po-
porului.

Joi socialiștii făcură o demonstrație, de
care n'a mai văzut Țara ungurească... Peste
150.000 cetățeni s'au sculat des-de-dimi-
neață și până spre seară au stat în picioare
manifestând *pașnic* pentru sufragiul univer-
sal. Deocamdată pașnic, — dar — spun
șefii — dacă boierii dela putere întârzie,
se vor face alte demonstrații, mai puțin
pașnice și greve cari nu vor ține numai o
zi, ci mai mult, așa ca să întrerupă în-
treaga viață economică din capitală și
chiar din țara întreaga.

Șeful delegației socialiste aleasă să ducă
președintelui dietei memoriul partidului a
vorbit apoi de sus către Justh și bătăraș
purtare a îngâmfatului oligarh, care n'a dat
mâna cu nici unul dintre socialiști, a întâ-
rit și mai mult credința socialiștilor, că față
de boieri nu merge decât cu — silă. Ru-
gările nu ajută!

E de însemnat apoi, că delegația socia-
listă a fost însoțită la președinte de întreg
clubul parlamentar român, așa s'a decis asta
în conferința ce au ținut deputații noștri.

Mișcarea socialistă din capitală are deci
la spate jumătate țara, toate naționalitățile.
Desigur și o parte foarte însemnată a po-
pulațiunii maghiare din orașe și sate... Joi
s'a manifestat doar în sute de orașe și sate
mai mari din țară... Sute de mii unguri au
cerut și ei sufragiul universal.

Ori cât contele Andrássy e obișnuit deci
să nu considere decât vocea celor cu mii
de holde, de astădată sfânta frică l-a cu-
prins și pe el. A devenit d'odată foarte co-
municativ asupra chestiei sufragiului uni-
versal. Toată vara — așa spuneau pe cori-
dorul dietei — n'a muncit altceva decât să
facă proiectul. E gata chiar! Peste două-trei
zile va și face în dietă comunicare în pri-
vința reformei... Peste vre-o doi ani, dacă va
ajută și D-zeu, alegerile se vor face pe te-
meiul noii legi.

Așa a spus Andrássy.

Asta însă nu va împedeca pe Mezöfi,
singurul socialist din dietă (și acesta însă
— național!) să interpeleze azi, nici pe na-
ționaliștii să pornească cea mai vajnică
luptă pentru realizarea cât mai grabnică a
sufragiului universal, secret și votând în
comune!

Noi credem, că feudații n'au nici o grabă
să se facă reforma. Știm, de asemeni, că
pentru mulți chiar și doi ani e prea apro-
piat, ci ar dori ca noua alegere să nu se
facă nainte de a expira cei cinci ani pe cât
au fost aleși.

Dătător de ton trebuie să fie însă voința
și dorința poporului. Acesta s'a manifestat
deja: vrea neîntârziat altă lege.

Posibil că oligarhii vor căuta să amâne
și să încurce, cât pot, lucrurile.

Deputații naționaliști vor sta însă strajă
în dietă și poporul întreg va cere afară din
dietă drepturile ce i-se cuvin.

S'a găsit adecă leacul: trebuie strânși cu
ușa, atunci înțeleg și boierii!

FOIȚA ORIGINALĂ A »TRIBUNEI«.

FLORILE.

De Pompiliu Robescu.

Nici odată florile nu au avut o mai mare cău-
tare ca în timpul present; nici odată nu au fost
așa de iubite și nu li-s'a aprepuit farmecul și poie-
sia ca acum. Vorbind despre iele, de locul pe
care-l ocupă în traiul nostru, de ce le iubim, va
fi, oare-cum, să le plătim o parte din tributul de
recunoștință pe care l merită.

În 1904 la Londra, fiul unui bogat bancher, a
plătit o orchidee superbă și rară cu suma de
16800 lei, a asociat-o cu alte patru de aceeași spe-
cie dar mai puțin rare pe care le plăti 6000 lei
fiecare, și le oferă fidanței sale.

Mister W. Reston, un australian, nu fu mai
puțin galant: rosele, violetele, orchideele pe care
le oferă fidanței sale, costară 40.000 de lei și a
fost nevoie de mai multe care ca să le transporte.

Acum de curând o tină germană a primit ca
dar de nuntă flori în valoare de 20 mii de lei, și
una din aceste flori a fost căutată timp de cinci
săptămâni în Alpi, până ce a găsit-o.

În unele cantoane din Elveția, cum bunăoară
este cantonul Claris, este obiceiul ca să nu se
facă nunta până ce logodnicul nu oferă fetei un
bucet de edelweis cules de el însuși.

După socotelile făcute de *Munrey's Magazine*
la New-York, în fie care an, decorația bisericilor
pentru căsătorii costă peste un milion și jumă-
tate de lei și când Miss Kingsland se căsătorii,

zidurile bisericii Saint-Bartholemy erau în între-
gime tapetate cu flori.

La cununia d-rei Sterenson, saloanele palatului
tatălui său erau decorate cu o așa de mare can-
titate de flori, că se calculează la 60 mii numărul
rozelor roșii, 30 mii al celor albe și 40 mii al
crinilor. Noii căsătoriți se întoarseră dela cere-
monie pe un tandem acoperit cu flori de portoca-
li, domnișoarele de onoare, martorii și toți ceia-
lalți invitați urmau pe biciclete înflorate.

Florile se văd la toate serbările și servă spe-
cialmente la primirea oaspeților. La Eliseu, pe
timpul presidentului Felix Faure, masa era zilnic
ornată cu cele mai curioase orchidee. La prân-
zurile ce se dau la curtea Rusiei, cu fie care fel
de mâncare se aduce un altfel de flori: prânzul
începe cu violetele, urmează apoi mărgăritărel, pe
urmă roze, pe urmă zambile și la desert se
aduc altfel de roze.

Câteva doamne au adoptat obiceiul ca, înainte
de a se duce în sufragerie, fiecare invitat pri-
mește câte o floare deosebită pe care bărbății o
pun la butonieră iar femeile la corsaj, și când
trec în sala de mâncare, bărbatul recunoaște pe
femeia ce va sta lângă el după floarea ce poartă
și o conduce la locul unde să găsește un bu-
chetel de aceleași flori.

Nu de mult, la un prânz oferit de un ameri-
can, buchete enorme de crisanteme spânzurau
din tavan în jos; un alt prânz, oferit de dl Sten-
houwer olandez emigrat în America, costă pe
patronul casei 20 mii de franci pentru tulipe aduse
din Olanda.

Doamna de Sévigné, vorbește în una din »Scri-
sorile« sale, de o mie de scude cheltuite de Lu-

dovic al XIV-lea pe flori. Ce sunt aceste biete o
mie de scude, față cu cheltuielile ce le-a făcut
Franța pentru primirea suveranilor Rusiei? La
Versailles în galeria oglinzilor erau trei mii de
buchete; salonul lui Ercule era o imensă seră de
violete și de primule, în salonul Ludovic XV,
rezervat împărătesei nu erau decât orchidee; mi-
cul cabinet de tualetă era plin cu violete de
Parma, și în salonul destinat împăratului, aproape
toate lucrurile erau îngropate sub o ploaie de
flori.

O doamnă parisiacă, cheltuî 25 mii de lei pen-
tru florile ce le întrebuița în trei luni.

La sărbările independenței Americii, în 1884
miliardarul Vanderbilt dete în New-York un bal
care a rămas legendar: bastimentul care trans-
portase la New-York statuia libertății era repre-
zentat printr'altul mai mic, acoperit tot cu flori.
Mai bine de 50 mii de roze ornară saloa-
nele sale.

Balul dat în 1898 de ducele de Portland în
onoarea ducelui de York costă 50 mii de lei
pentru tapițerie și 60 mii pentru flori.

Pentru florile, ocupă un așa de mare loc în
viața noastră? Pentru ce iau parte la toate eve-
nimentele, chiar cele mai intime ale noastre? Pen-
truce le iubim așa de mult? Numai pentru culo-
rile lor minunate și pentru parfumul lor plăcut?

Nu! Simpatia noastră pentru ele nu pornește
numai din aceste cauze. Le iubim cu tot sufle-
tul nostru pentru că ne mișcă cele mai ascunse
fibre ale inimii. Fiecare floare simbolizează o
bucurie, o dorință; fiecare avem o preferință

Afacerea Vaida.

In afacerea Vaida, de care clubul parlamentar al naționalităților se ocupă cu multă grijă, primim următoarele informațiuni din Budapesta:

»Până acum nu s'a putut lua nici o decizie definitivă. Orice s'ar fi hotărât, chiar cu unanimitate de s'ar fi hotărât, valoare practică nu poate avea câtă vreme nu e de față și n'a acceptat și dl Vaida. D-sa este însă reținut la moșie la Olpret și până nu va veni la Budapesta, să ia parte la sedințele clubului, până atunci nu e de rezolvat nimic. Este însă așteptat, și îndată ce se va fi hotărât linia de conduită, dl Vaida va proceda în consecință.

Deputat între alegători.

Duminecă în 13 Octomvrie n. dl deputat dr. Vlad își ține darea de samă în Orăștie la orele 2 d. a.

Primirea deputatului dr. Vlad și a celor ce vor sosi cu d-sa, — scrie »Libertatea« — să va face Duminecă la orele 11 și jum la gara dela Orăștie, unde va ieși întru întâmpinarea d-sale un frumos banderiu de călăreți și număros public, aducându-l în oraș în mijlocul unei frumoase manifestațiuni.

La orele 2 apoi să va începe darea de samă în sala mare dela »Transsylvania«. Adunarea publicului înainte de 2.

Prigonirile se țin și în Cluj.

La alegerea dela Beiuș, unul dintre învățătorii care s'a distins prin purtarea sa bărbătească, a fost și Petru Mihaș din Câmp. El a fost maltratată, pentru asta, chiar în ajunul alegerii, când jandarmii l-au deținut și escortat ca pe un criminal. În urmă i-s'a dat drumul, neputându-se vedea contra sa nici o crimă. Iar din satul

său alegătorii au votat toți pentru Vasile Lucaciu!

Aflăm acum, că în ziua de 8 Octomvrie dl Mihaș a fost pus sub acuză de tribunalul din Oradia, învinuit fiind că a agitat contra ungarilor. Ca martori s'au ascultat 7 români din Criștor.

În Noemvrie procesul se va și pertracta, interesele mari ale statului și siguranța publică din Bihor cerând să nu fie lăsat liber un agitator atât de primejdios!

Procurorii și-au pus gând să mântuie patria, — și pace!

Școalele noastre.

Suprema autoritate administrativă a metropolei ortodoxe din Ungaria și-a spus cuvântul în chestiunea vitală a neamului, în chestiunea școalelor noastre.

Matura reprezentanță a bisericii ortodoxe române a înțeles, că pe cum școala română nu poate înflori decât sub scutul bisericii, tot în acest mod nici biserica nu-și poate conserva caracterul ei național, fără spriginul școlii confessionale.

Bisericele române din patrie și neamul românesc înțeleg, să și deie bine seama de situațiunea creată prin articolul de lege XVII din 1907. Înaintul cler, inteligența și întregul popor, conștient să fie de greutatea vremilor și de răspunderea ce o au înaintea lui Dumnezeu și a posterității.

Luminătorii neamului să-și țină de sfântă datorie a lumina poporul, că de nu vor ei să susțină școalele din mijloacele comunelor bisericești, sunt siliți de lege a le susține din mijloacele comunelor politice, când tot ei vor avea datoria de a le susține; dar nu vor mai avea nici un drept asupra lor.

Să ne dăm bine seama, că vremile multe pot schimba, odată însă pierdute școalele, cu greu le vom recăștiga.

Memento să ne fie școalele comunale din fosta graniță militară bănățeană. Dacă ven. sinod eparhial caransebeșan, asculta pe vremuri rugărea protopopului director Andreievici și susținea directoratul școlar, sigur nu pierdeam toate școalele naționale din granița bănățeană.

Și ce nu s'ar putea, când cei chemați ar avea bărbăția și voința rezolută să deie și vieață de cisiuniilor aduse.

Să nu pierdem și încercăm realizarea scopului, prin ordinarea atâtor conscrieri de salarii, cari și așa le știm.

Să se convoace la reședința fiecărei episcopii o conferință a protopopilor și a foștilor comisari de examene, cari să studieze arondarea fiecărui protopopiat în anumite cercuri, pentru fiecare cerc apoi să se numească un comisar conscrierial — fie din cler, fie din mireni, — cărora să li-se stabilească modalitatea de acțiune. În fiecare comună, luând de bază socoțile și preliiminarul bisericii, să se constate: că cu cât ajutor ar putea concurge biserica și cu cât ar trebui să concurgă poporul, în scopul asigurării salariului fundamental provăzut în lege, precum și a întregirei cvincvenaliilor?

Către comisari să se redacteze o instrucție, în care să se stabilească momentele, cari trebuie accentuate îndeosebi.

De sine înțeles, că de comisari să se numească, din centru începând, cei mai autoritativi bărbați din cler și mireni, cari pe lângă autoritatea oficială și personală, să aibă și darul de a vorbi la inimă, de a vorbi cu căldură și convingător.

De ar fi bunăvoință pentru cauză, în câte locuri ne-am convinge, că se poate. Unde însă reavoința e la mijloc, ca la Igrăș și Torac, sigur că se vor reduce salariile sub minimalul prescriș de lege. Așteptăm ca ven. conzistor să ordoneze cercetare față cu factorii neglijenți din acele parochii fruntașe.

Așteptăm, că clerul și inteligența conștientă din parohii, fără a mai primi îmboldiri din partea ven. autorității, să se miște și reguleze însași această chestiune de cea mai mare importanță pentru viitorul neamului.

Arhierii bisericilor să emită o pastorală către cler și punând preoțimeii cauza la inimă, să le spună, că vor a scrie de deosebit merit acelui preot, care fie în parohia sa, fie în alta comună, va exoperă învățătorului întregirea salariului prescriș de lege. Celor pesimiști și comozi, le revocăm în memorie ultima victorie națională de pe văile Crișului negru. Dacă acțiunea s'a urmat cu energie, după un plan binechibzuit și dacă la luptă s'a dus generali probați, s'a dus la învingere și o oaste mai puțin disciplinată.

Dacă toți cei demni ar fi chemați și toți s'ar înrolă cu dragoste sinceră pentru cauză, ce doveză surprinzătoare am da la lume!

Este în interesul binepriceput al neamului, a se arată învățătorimeii, că neamul și biserica voadă cu toată seriozitatea ameliorarea sorții învățătorimeii. Învățătorimea dela Crișuri până în văile Carașului, dorește fapte. Și grea răspundere au autoritățile noastre, când prin trăgănarea cauzei

măreață pentru o floare; toate sentimentele umane sunt exprimate de flori, prin limbajul lor: Florilor candidă corăspunde inocența și puritatea; celor roșii, amorul; celor albastre suvenirul etern. Născută din roșu și din albastru, violeta va spune de dragoste și de amintire.

Florilor nu li-se atribuie numai un senz simbolic, dar și un suflet și legendele vechi au pus în ele sentimente cari au palpat ca și ale noastre. Dacă amorul este tema lor favorită, dacă florile ne spun de dureri și de bucurii, o fac pentru că au trăit și ele o vieață sau au suferit o dramă și înainte de a se metamorfoșa au fost fete și bărbați: dedețelul s'a făcut din sângele lui Adonis ce iubea pe Venera; Dafne care era iubită de Apolon se transformă în laur. Doi fidanțași se plimbau pe malul Dunărei; fata văzu pe țarm lângă apă o floare albastră și voi să o aibă ca amintire a plimbării lor, fidanțul se coboară să o culeagă, dar piciorul îi alunecă, cade în apă și înainte de a se îneca îi aruncă floarea, strigând: »vergies mein nich«!

Mănăstirea Corvey, de pe malul Weserului, fusese orânduită de Dumnezeu ca cu trei zile înainte de moartea vre unui călugăr, un crin se rupea dela sine din ghirlanda de onoare ce era pusă înaintea altarului și cădea dinaintea celui ce trebuia să moară. Călugărul avea trei zile de

poacăntă, ca să poată apărea înaintea Dlui cu sufletul curat.

Când o nenorocire ne lovește, florile ne sunt cei mai buni prietini. În momentele de tristețe și de suferințe, florile nu ne părăsesc, ele ne dau consolațiuni cu petalele lor fine, cu parfumul lor nobil. Insuși Christ, n'a spus discipulilor săi: »să nu intrați în casele în cari nu veți auzi cântece și nu veți vedea flori?«

Nu se poate imagina cât se cheltuiește pe flori la înmormântări și la funerariile lui Carnot în 1894, în trei zile, costul florilor se încincise. Cele 1500 de coroane ce fură făcute costară un milion de franci.

O idee bizară și totuși mișcătoare a avut Suzanne Ibsen, văduva ilustrului autor dramatic, de a oferi primele flori culese de pe mormântul bărbatului său, Eleonorei Duse și Susanei Desprez, cele mai celebre interprete ale dramelor sale.

Să iubim florile; în ori care ocazie a vieții noastre, cu culorile și cu parfumul lor, ele ne dau bucurie și consolație.

Roma, Octomvrie 1907.

Școalele de pe Domeniile Coroanei.

De Teodor Filipescu.

La Expoziția Națională din 1906 ne-am convins vizitând pavilionul Domeniului Coroanei, că aceea ce a produs dl Ioan Kalinderu cu școalele rurale de pe Domeniile Coroanei, poate face cinste și națiunilor celor mai mari din Europa. În prețuita »Tribuna« din 1906 am remarcat în special produsele frumoase văzute în acel pavilion. Acuma primind cartea »Monografiile școalelor de pe Domeniile Coroanei« întocmite de învățătorii dirigenți, București 1907¹⁾, ne aducem aminte de acele lucruri manuale, pe cari le-au expus, școlile de cari va fi vorba mai la vale și alte școli, cari se află pe Domeniile Coroanei.

Cartea numită conține monografiile școalelor din Gherghița, Rușetu, Panaghia, Bușteni, și Găinești cu o precuvântare de dl Ioan Kalinderu, membru al Academiei Române. În precuvântare dl Ioan Kalinderu, ne spune, că pe lângă școlile rurale se vor înființa și școli agricole, în cari absolvenții școalelor se vor instrui în toate ramurile din economia agricolă. Această idee o salutăm toți, cari cunoaștem starea înapoiată a

¹⁾ Biblioteca populară a Administrației Domeniilor Coroanei.

Cine suferă?

De stomac, de constipație, de lipsă de poftă de mâncare?

Acela să facă experiență cu apa amară naturală HORGONY recomandată de mai multe sute de medici. Înainte de dejun dacă se ia o jumătate de pahar din apa amară HORGONY după una până în două ore își face efectul dorit, și revine pofta de mâncare și starea bună generală. — Apa naturală HORGONY nu are gust rău și nu provoacă nici un gust neplăcut. Se poate căpăta în toate prăvăliile cu ape minerale, în băcăni și farmacii. La târguială să se ceară lămurit apa amară naturală HORGONY.

Proprietar: Loser János, Budapest.

vor lăsa ca și cei mai tari suflători, să fie seduși de răuvoitorii neamului. Mi s'a dat ocazie, să aud în timpul mai nou doririle și plângerile fraților mei învățători pentru soarta lor materială insuportabilă.

Aș comite o crimă națională, când aș retăcea faptul, că sub cenușă arde un foc, o durere, care alimentat fiind veșnic din partea străină, poate invenina întregul corp învățătoresc.

Cei chemați, să-și facă datoria în interesul bineprinceput al viitorului neamului românesc.

Comloșul-bănățean, 10 Oct. 1907.

Iuliu Vuia.

Din România.

Ministrul de războiu a dispus ca cu începere dela 1 Octombrie să se înființeze pe brigadă sau pe regimente câte o școală a instructorilor.

Durata va fi de 45 de zile.

La această școală vor lua parte toți ofițerii din ultimele promoții, cel puțin 1 de companie, excadron sau baterie, reangajați, sergenții, caporalii și la neajungere chiar soldații, astfel ca numărul lor să fie cel puțin 10 de companie, excadron sau baterie.

Școala va fi pusă sub direcția unui ofițer superior și un număr de ofițeri instructori și profesori după trebuință.

Toate gardele inferioare ce iau parte la această școală vor constitui un pluton de instrucție sub comanda unui căpitan. Instrucțiile asupra exercițiilor se vor da de comandantul brigăzii sau regimentului.

După terminarea școlii comandantul de brigadă va înainta ministrului de războiu prin corpul de armată respectiv dări de seamă asupra mersului școlii.

Ministrul de interne a trimis o circulară prefecturilor de județ și primăriilor comunelor reședințe de județ ca în bugetele lor să prevadă burse pentru școala centrată de agricultură dela Herăstrău.

Județelor Ilfov, Iași, Dolj, Romanați, Ialomița și Brăila, precum și orașelor București și Iași, li s'a pus în vedere să prevadă câte două burse.

Ovreu infam. Ziarul «Slowo Polskie» din Lemberg, dela 10 Octombrie, vestește că Froim Fischer, unul din membrii trustului arendașesc din Moldova e urmărit în Bucovina sub învinu-

rea unei mari contrabande, destul de ingenioase, — scrie L'Indépendance Roumaine, din care luăm aceste considerații.

Froi Fischer e arendaș al moșiilor Căndești, Călinești, Talpa și Petran Negru situate în România tocmai lângă hotarul Bucovinei. Pe de altă parte, el ține în arândă de cealaltă parte a hotarului, moșiile Pogojești și gura Molnica proprietatea dlui Tudor cav. de Flondor.

Sub cuvânt că-și duce la magazine produsele, el duce grâul produs pe teritoriul românesc pe moșiile exploatare de el în Bucovina.

Cum grâul e dus în snopi autoritățile vamale austriace n'au văzut aceasta decât o manipulație agricolă și n'au lovit-o cu nici un drept de vamă cum e de altfel obiceiul pentru terenurile așezate la hotare.

Dar snopii, odată pe teritoriul austriac sunt treerați și grâul apoi e dus mai departe fără să se plătească nici o taxă. Pe cât se pare în acest fel au și fost trimise 460 vagoane de grâu cu fraudă, în timpul campaniei actuale.

Vameșii austriaci au băgat de seamă în sfârșit și astăzi fiscul intențiază lui Froim Fischer un proces, cerându-i plata a 190.000 lei ca taxă de vamă și amendă.

Iată una din manevrele ce le permite Fișereștilor să plătească arenze mari!

Atentatul din jud. Brăila. «Voința» scrie: Am reprodus ieri știrile reproduse de «Universul» relativ la atentatul a cărui victimă a fost dl San Marin, proprietar din jud. Brăila. Dăm astăzi după L'Indépendance Roumaine povestirea faptului, făcută de un martor ocular:

Duminecă dimineață pe la 10, dl San Marin s'a dus la primăria comunei Mihai-Bravui, unde avea de regulat mai multe afaceri curente cu țeranii.

Printre aceștia era și unul anume Ene Cojocaru, un spirit rău, cunoscut mai ales pentru lenea și reaua lui punare. El purta de multă vreme pică pe dl San Marin, pe care îl învinuia că îl persecută. E însă un lucru de notorietate publică că dl San Marin e unul din proprietarii cari se poartă mai bine cu țeranii, cu cari de altfel se înțelege foarte bine.

Ene Cojocaru după ce a înzultat pe dl San Marin, a tras trei focuri de revolver asupra sa. Un glonț străpunse coapsa dreaptă a dlui San Marin; un altul abia îl atinse și un al treilea nu l atinse de fel. Dl San Marin făcu câți-va pași însă nu mai putu să meargă.

Țeranii nu numai că nu atacară pe San Marin, dar porniră cu toții în urmărirea atentatorului. La

atentator s'a mai găsit și un cuțit, ceea ce dovedește că atentatorul era premediat.

Dl San Marin, a cărui stare nu inspiră îngrijiri, a fost adus la București.

Noua hartă forestieră a țării. Noua hartă forestieră a României, pe naturi de proprietăți, întocmită de serviciul silvic din ministerul de domenii și imprimată de institutul geografic al armatei pe scara 1 pe 400.000 e terminată.

Ea a fost luată în primire de dl Petre Antonescu, inspector silvic și delegatul ministrului de domenii.

Cu ajutorul acestei hărți se va putea cunoaște de aci înainte situația, forma și limitele fiecărei păduri a statului, ceea ce este o mare îmbunătățire față cu harta întocmită la 1900, pentru expoziția din Paris.

Sosirea marelui duce Vladimir. Ploești Vineri. Marele duce Vladimir a trecut azi dimineață pe linia regală la ora 9.40.

În gara Buda trenul s'a oprit; aci s'au prezentat dnii Luca Ionescu, prefectul județului, și general Hârjeu.

Aghiotantul marelui duce Vladimir l a încunoscătoriat despre vizita celor două persoane oficiale.

În urmă dl prefect și dl general Hârjeu au trimis, prin aghiotant, două frumoase jerbe de flori.

Trenul s'a pus în mișcare.

Mulți curioși din Ploești au venit să vadă trecerea trenului în care se afla marele duce Vladimir.

Pe ambele părți ale liniei erau înșirați jandarmi rurali.

București. Peronul gării de Nord era frumos pavoazat cu tricolorul român și rus. O companie din reg. 6 Mihai Viteazu cu muzică și drapel era înșirat pe tot întinsul peronului. Marea sală de primire era de asemenea pavoazată. Pe peronul gării nu au avut acces decât câțiva agenți de siguranță, prefectul poliției, aghiotanții regali și atașatii militari de pe lângă legațiunea rusă.

În curtea gării se afla întregul divizion de jandarmi călări.

La ora 10 și jumătate au început să sosească miniștrii, dnii Dim. Sturdza Ionel Brătianu, Spiru Haret, general Averescu, V. Gh. Morțun, Stelian și Anton Carp, mitropolitul primat, dl M. Ferichide, președintele Camerei, dl de Giers ministrul Rusiei în București, atașatul militar bulgar, primarul capitalei dl Vintilă Brătianu, dnele Bengescu, Poenaru, dnele de onoare, general Gheorghiu, co-

țaranului român. Prin cursurile practice din agricultură în școală populară se va ajuta țaranului român în mod material și moral, și e de dorit ca aceste cursuri să se introducă la toate școlile din regat.

Cetind monografiile școalelor rurale amintite sus, vedem totodată și defectele, cari sunt înrădăcinate la poporul român. Nu toți părinții își trimit copiii la școală. Așa, la școala rurală din Gherghița erau în 1904/5 numai 191 elevi și eleve din 262 băieți și fete, adică numai 73% frecuența școala. În acel an erau numai 15 absolvenți, din aceștia erau 3 fete, va se zică un procent de tot minimal, ca și când fetele române n'aveau tragere pentru învățatură.

La școala rurală din Rușetu erau în 1904/5 înscriși 233 elevi și eleve, din cari au absolvat numai 9, adică un număr și mai mic. La școala rurală din Panaghia erau în acel an școlar din 119 elevi și eleve numai 10 absolvenți. La p. 76 se plânge cu drept dl învățător Danilescu din Panaghia, că nu e sprijinit în lucrarea sa de locuitori și de autorități (!?). La școala rurală din Bușteni găsim aceeași stare, părinții nu-și trimit copii de bună voie la școală (p. 86). În 1904/5 erau la acea școală 172 elevi și eleve, adică 64% din numărul total al copiilor. La 100 elevi vin 72% de eleve, și acest raport are de sigur urmarea, că bărbații sunt harnici dar femeile nu prea (pag. 88). În 1904/5 au absolvat școală numai 15 elevi și eleve, va se zică 8% din acei, cari au urmat școală.

La școala rurală din Găinești erau în 1904/5 total 113 elevi și eleve din 197 copii cari tre-

buiu să frecventeze școala, adică numai 57% umblau la școală, iar restul nu primește învățatură.

Aceste cifre ne arată starea tristă în care se află țaranul român în România, căci dacă la școlile rurale de pe domeniului Coroanei găsim aceste raporturi, ce să zicem despre celelalte școli sătești. În urma acestei stări, nu trebuie să ne mirăm, dacă țaranul român blând din fire, e capabil de acele lucruri odioase, pe care le a săvârșit în primăvară din anul 1907. Vina și păcatul cade mai mult asupra preoților, cari nu înțeleg prin sfat moral în biserică și școală să îndemne pe țaranul a-și trimite copiii la școală și meserii, căci fără cultură nu poate fi progres. Nu știu cât se predă religionez la școlile rurale, și celelalte sătești, căci în monografiile de sus n'am putut da de urma acestui obiect.

În țările din apus, chiar și în Bosnia, cele mai bune școli populare și medii sunt acele, cari sunt exclusiv în mâinile preoților și călugărilor sau călugărițelor. Numai în România nu dai de școli, cari ar fi în mâinile clerului ortodox român, ca și când clerul românesc ar fi inferior celui străin, inferior în cultură, inferior în conștiință de datorie proprie. Dacă de fapt stă treaba așa, atunci trebuie o cură radicală și pentru acest cler.

Încât privește monografiile domnilor învățători dirigenți, trebuie să amintim că afară de monografia școlii din Bușteni de dl Mihăilescu, care e foarte bine scrisă, celelalte sunt slabe, dar cea mai slabă e a dlui Herescu despre școala din Găinești. Am dorit ca domniile învățători să-și dea altădată seamă, că astfel de monografii au mare

valoare istorică și etnografică, și de aceea trebuie să conțină și descrierea poziției și a tipului comunei, istoricul ei, portul și ocupațiunea locuitorilor, interiorul casei etc. etc. A se restringe numai la descrierea școlii, înseamnă a nu-și da socoteala despre aceea ce poate folosi posterității, și fraților, cari nu cunosc împrejurările locale din România.

Pe lângă școlile rurale se află după aceste monografii ateliere pentru lucruri manuale, școale de adulți, teatru sătesc, bibliotecă, în Panaghia și aparate de gimnastică (pentruce numai în Panaghia?) iar în Bușteni un cor frumos sub conducerea dlui Mihăilescu, care s'a produs înaintea Suveranilor și înaintea dlui dr. Lueger primarul Vienei. Micii dorobanți din Bușteni au defilat la 10 Mai 1906. Onoare acestui învățător harnic, deo Domnul să sporească astfel de luminători ai poporului român în țara liberă.

Părerea noastră e, să se înființeze la fiecare școală din România și cursuri pentru analfabeți, cel puțin de 3 ori pe săptămână, căci prin aceste cursuri și biblioteca școlară care trebuie să fie un fel de sală de lectură, se va combate starea mizeră, în care se află țaranul român. În Bosnia a introdus guvernul bosneac acuma pe lângă școlile populare și cursuri pentru analfabeți, plătind pentru aceste separat pe învățătorii dela acele școli.

În monografiile de sus am dat de expresiuni slave, cari nici nu se pot suferi în limba română ca d. e. gospodar p. 13, ighița p. 59, gospodărie productivă p. 85, gospodăria p. 86, gospodăria părintească p. 91, mama sa gospodără p. 130, bună gospodină p. 141, gospodărie rurală p. 141.

mandantul pieței, Ioan Kalinderu administratorul Domeniilor Coroanei și d-nele Morțun, Toma Stelian și general Averescu.

În genere numai cei cu invitațiuni personale au putut ieși pe peron.

Puțin după aceasta, într'un automobil au sosit regele și regina. Suveranul era îmbrăcat în uniformă de colonel rus. După automobilul Suveranilor au sosit, tot în automobil, principele Ferdinand, principesa Maria împreună cu principii Carol și Elisabeta.

La orele 10 și 55 minute, trenul special în care călătoreau înalții oaspeți își face apariția în gara de Nord. Trenul este condus de dl inspector Periețanu. Trupele dau onorurile, iar muzica întonează imnul imperial rus. Regele, regina împreună cu principii moștenitori, dl de Oiers, ministrul rus și dnii Kalinderu și general Gheorghiu, comandantul pieței, trec în fața vagonului.

Cel dintâi scoboară marele duce Vladimir, în uniformă de general rus, apoi scoboară marea ducesă și prințul Andrei însoțit de un aghiotant. Înalții oaspeți strâng mâna suveranilor noștri și apoi sunt conduși în marea sală de primire unde se fac prezintările.

Zece minute după aceasta înalții oaspeți însoțiți de suveranii noștri își fac apariția sub baldachinul care împodobește intrarea în marea sală de primire dinspre curtea gărei.

Divizionul de jandarmi dă onorul marilor duci și apoi se formează cortegiul.

În primul landou iau loc marea ducesă, regina și principesa Elisabeta, în al doilea marele duce Vladimir și regele, în al treilea landou prințul Andrei, principesa Maria, prințul Ferdinand și principele Carol.

În fruntea cortegiului și în urma lui se aflau jandarmii călări.

Astfel format cortegiul se pune în mișcare.

Balcoanele, ferestrele și chiar acoperișurile caselor de pe calea Victoriei erau îndesate de lume.

La intrarea cortegiului în curtea palatului, o companie din reg. 21 infanterie a dat onorurile militare, iar muzica aceluiaș regiment a intonat imnul imperial rus.

Înalții oaspeți au fost introduși în marea sală a tronului, care a fost frumos împodobită cu ghirlande de flori și tricolorul român și rus.

Nici unul din invitații dela gară nu a intrat la palat.

La orele 12 s'a oferit înalților oaspeți dejunul la care a luat parte numai familia regală și principiară.

În fine ca să arătăm starea tristă a școlilor în România aducem o mică statistică despre școlile în statele din Peninsula Balcanică Croația și Boemia, din care vom vedea numai bine sărăcia intelectuală a țaranului român. Bulgaria are 4708 școli, adică 1 școală la 20 km² și 826 locuitori, Muntenegru are 110 școli, adică 1 școală la 28 km² și 3000 locuitori, Croația are 1415 școli, adică 1 școală la 30 km² și 1850 locuitori, România are 3895 școli, adică 1 școală la 33.7 km² și 1694 locuitori, Serbia are 1120 școli adică 1 școală la 42 km² și 2455 locuitori, Bosnia și Herțegovina are 250 școli, adică 1 școală la 204 km² și 7000 locuitori. Țara industrială Bohemia are însă 6051 școli, adică 1 școală la 8.5 km² și 1090 locuitori.

Dupăcum vedem, afară de Serbia și Bosnia Herțegovina, toate celelalte state stau mai bine cu școala decât România.

Sarajevo, 26 Septembrie 1907.

H A Z.

Intre sofi.

Nevasta: Și într'adevăr vrei scumpul meu să călătorești la noapte?

Bărbatul: Și pentru ce să nu călătoresc?

Nevasta: Ei bine, draguțule, dar e frig de tot. Îngrijește-te barem de o bundă bună, altminterlea vei îngheța. Chiar și azi-noapte a mai înghețat un porc al vecinului.

Marele duce Vladimir pe tot parcursul dela descinderea din vagon și până la sala de primire a gării de Nord a avut privirea ațintită asupra infanteriștilor români, cari dădeau onorurile.

La intrarea în sală marele-duce a adresat regelui următoarele cuvinte în franțuzește arătând spre soldați:

»Nu i-am văzut dela 77. S'au transformat de atunci«.

Regele surizând a răspuns înaltului oaspete:

»La uniformă numai, la vitejie nu!«

La orele 5 familia mare ducală se va duce la palatul Cotroceni, unde îi se va oferi un ceai.

Măine înalții oaspeți însoțiți de suveranii noștri vor pleca la Sinaia.

După amăzi înalții oaspeți, însoțiți de regele, regina, principele Ferdinand și principesa Maria, au plecat dela palatul regal pentru a vizita parcul Carol I, unde a avut loc expoziția națională.

Dela parcul Filaret înalții oaspeți se vor duce la palatul Cotroceni.

Astăzi la orele 7 și jum. va avea loc un prânz de gală la palatul regal.

Din Bihor.

— Dela congregație. —

Adunarea de toamnă a comitatului Bihor s'a ocupat și cu ridicarea lefii slujbașilor dela comitat și anume celor cu salariu în mic li-s'a augmentat cu 10%, iar celor cu salariu în gras cu 50%.

Fiind în anul acesta — dupăcum se prevede — scumpetea mare, cei cari conduc treburile comitatului au aflat de bine, de a întinde mână de ajutor slujbașilor — așa zic ei; că să luptă cu multe greutăți și năcazuri — mărind prin aceasta darea, căci poporul are de unde plăti, fiindcă el are unde să are și samene, iar slujbașii nu, — țaranului trebuie stors măduva din oasă, trebuie trasă bucătura de pâine din gura spuței de băieți a țaranului, și astfel unsă cu miere trebuie infundată gura domnișorului cutărui slujbaș dela comitat, fiindcă pentru ei e scump traiul — e scump grâul etc. — iar țaranul? El poate trăi, el are de unde!

Scriitorul acestor rânduri a luat parte la mai multe ședințe d'a-e comitatului Bihor, — mărturisind sincer — trebuie să constat, că oameni mai umiliți, lași, căciuliți, ologi și mai miopi politicește — ca și membrii congregației, — bine înțeles și membrii români — n'am văzut încă în viața mea!

Toți sunt ca niște copii, neajunși încă la anii priceperii, intelectualmente nedesvoltați, lipsiți de conștiință sufletească, sunt ca și copii, cari nevând darul cugetării de sine, nu știu deosebi binele de rău, lipsiți încă de virtutea bărbătească, — privesc îngrijorați spre gura mai marilor lor, așteptând semnul dat; că pot îndeplini cutare lucru sau nu?

Când ești în mijlocul lor trebuie să-ți fie milă de acești oameni, cari cu gura căscată așteaptă signalul corifeilor țiszaști; că ce au să zică »igen« ori »nem«.

Și câți români au luat parte la congregația de toamnă toți au votat cu »igen« — va să zică au votat pe lângă mărirea salariului slujbașilor, contribuind prin aceasta la aruncarea alor noi sarcini asupra țaranului, care și așa e destul de sărac — lipit pământului!

Nu! Așa nu mai merge cinstiți dlor membri români!

E sosit timpul de a vă da seamă, că pe cine și ale cui dureri le reprezentați în casa comitatului? Care vă e rostul de a sta acolo?

Trebuie să vă faceți socoată, că bun și folositor lucru a-ți îndeplinit, când a-ți votat pentru ameliorarea lefii slujbașilor dela comitat?

Eu zic că nu! Fiindcă mulți din acei slujbași, ce datorință au și chiar chemarea lor le impune a se purta cinstit egal față de toți cetățenii aceste țări, — mulți nu au în vedere, dreptatea, cinstea, și imparțialitatea și față de cei încinstiți,

loiali, cetățeni și supușii cei mai credincioși a acestei patrii, și regelui statului ungar — față de acei cetățeni, cari au avut norocul de-a se naște români de neam, limbă, și lege; și acest popor toate le-a știut suferi în trecut, și le știe și azi fiindcă place-i a se mândri cu proas'ta virtute a răbdării!... Dar în viitor când cupa amară a răbdării se va umplea, atunci nu știu dacă vom putea ține pas cu zicătoarea: Tempora mutantur... fără a ne bate peptul, că toate le știm suferii!...

Ba nici față de slujbașii de viță românească — nu avem cuvinte mai bune, fiindcă în coloanele acestui ziar nu odată s'a accentuat, că omul trecut în slujba stăpânirii, e om pierdut pentru neam, și dacă copiii lor nu devin primejdioși pentru neamul din care sunt ruși, atunci la tot cazul, că nepoții devin cei mai fanatici dușmani a acestui neam.

Dar nu trecem la nepoții și strănepoții din viitor, ci rămânem la unii slujbași români de azi, cari trecuți fiind în slujba stăpânirii, tot atunci au trecut în marea necurăță a șovinismului încarnat maghiar câștigându-și merite nu prin împlinirea cu acurățetea dirigătorii sale, ci prin denunțări în contra neamului său, sau pescuind în mocirla infectată de microbii arhișovinismului, — după abnormități, absurdități, utopii de »idei«, ce înaintea omului cu scaun la judecată, sunt tot atâtea: *non sensu-ri*.

Cei mai mulți dintre românii ajunși ca slujbași ai stăpânirii devin cei mai primejdioși ajung cioclii, ce sapă pe nevăzute la fundamentul neamului său, acești oameni numai așa pot trece de oameni merituosi înaintea stăpânului lor, dacă au darul fantaziei d'ași închipui castele aeriene, unde și-ar avea locuința »agitatorii«, »iredentiștii«: oameni ce au o tainică deviză: O Românie până la Tisa... și iată, că în loc de a avea niște slujbași, cari muncesc pentru binele obștesc a cetățenilor, câștigăm în acești români niște, slugoi, lingușitori, denunțatori — putem zice de profesie, — cari vreau să treacă înaintea conașionalilor maghiari, de cei mai mari maghiari, filomaghiari renegați și »patrioți«, — în înțelesul ungarilor ci nu în înțelesul adevărat al cuvântului — dând prin aceasta tristul și slabul testimoniu, că ei s'a desbrăcat cu totul de limba, portul, și obiceiurile de cari s'a ținut cândva...

Iată câștigul moral-material prin aceea că alegem slujbași români!

Iar pe Măriile Sale, pe slujbașii străini de neamul nostru, pe așa zisa »națiune« maghiară — sub care să înțelege tot Măriile lor — nu-i caracterizez eu, las să se exprime despre ei un ungar neaș: Jászi Oszkár în cartea apărută nu de mult, ce poartă titlul de: »Uj Magyarorszáğ felé«. Iată ce zice: »Iată de fapt națiunea maghiară apăia pe români. Chiar și deputatul lor este aruncat din parlament, după cum sunt aruncați tot ei (românii) din birourile solgăbirăului indispus!«...

Câte cazuri concrete aș putea aduce, când bietul țaran, — din simplul motiv, că nu știe ungu-rește, sau că n'are pungă groasă, că se poată întinde din ea și cutărui slujbaș, c'o față urgisită de delirium tremens sau cu blatul posomărit a unui om ce nopți întregi și-a cheltuit viața și banii lângă masă încercată cu beutură, și lângă cărțile de joc, în starea aceasta să întâmplă de vine bietul țaran cu câte-o afacere urgentă.

În astfel de cazuri nici nu-l întrebă că ce caută, cum e numele, de unde-i? Făr' înainte de toate și-l privește cu o ochire de buhă, și-l măsură din creștet până în tălpi, i-se uită crunt în ochi, și dacă țaranul nu înțelege că de ce e vorba, sau și dacă înțelege n'are de unde, atunci îl îndrumă pe țaran la Ana de aici la Caiafia apoi pela Pilat, purtându-l zile întregi de vară pentru necesari treburi bagatele, tot pentru cutare slujbaș, lacom, hrăpăreț, indispus, sau pentru cutare renegeat ajuns în slujbă grasă, sau pentru cutare conte, nobil scăpătat — ajuns la sapă de lemn, ori pentru un vântură-țară de jidan, cari prin astfel de proceduri ar voi să-și arete vestitul »patriotism«...

Cel dintâi atelier de pietre monumentale aranjat cu putere electrică.

Gerstenbrein Tamás — maeștru de monumente și pietre de cimitir. —

Fabricațiile proprii din marmoră, granit, seynit, labrador etc., din pietre de marmănt magazina se află în **Kolozsvár, Ferencz József-ut 25.**

Cancelaria și magazinul central: **Kolozsvár, Dézsma-u. nr. 21.** Telefon 662.

Filiale: Nagyvárad, Nagyzeben, Déva și Bánpatlak.

Curat vorba marelui Eminescu:

Tot ce 'n țările vecine e smintit și stirpătură,
Tot ce-i însemnat cu pata putrezimii de natură
Tot ce e perfid și lacom, tot Fanarul, toți iloții,
Toți se strecurară aicea și formează patrioții!

De minune să potrivesc cuvintele acestea la stările noastre de azi mai ales dacă înlocuim Fanarul cu Galii și iloții cu ovreii.

Multe păcate neiertate vor fi având slujbașii dcestei țări, dar unul dintre păcatele cele mai vechi, fără îndoială e că și astăzi sunt soți nedespărțiți ai bacșișelor.

Vreai în comună jude pe omul tău! N'ai decât a merge cu ceva bacșiș pe la primpretore, notar și alegerea va merge strună.

Cutare vrea să și pună notar — după ce a candidat în mai multe locuri, dar fiindcă nu i-a plăcut să se spurce cu arginții lui Iuda în tot locul a căzut — n'are decât să ducă un bacșiș gras primpretorelui — acestui pașă mic, ce are atâtă putere în astfel de cazuri — și poate fi odihnit, că toată treaba-i socotită de isprăvită.

Cu așa exemple putem merge foarte departe, dar le las deocamdată, mărginindu-mă numai la urmarea acestor bacșișe asupra țaranului — fie el român ori ungur etc.

La tot cazul, că urme bune nu au lăsat în sufletul țaranului, și dacă facem sinteza psihologică a țaranului, atunci ajungem la concluzul, că toate șovăielile, umilimțele, căciulirile, neîncrederea în domni, înrădăcinate atât de adânc în firea poporului, își au izvorul în slujbașii răi, înșelători și lacomi la avutul țaranului.

Câteva exemple spre a ilustra, urmarea rea a bacșișelor, și de aici marea neîncredere a țaranului față de domni, și îndeosebi față de slujbași — cred, că va fi d'ajuns.

Mai în anii trecuți un țaran îmi veni să i fac un contract.

Țaranul mă întreabă, ce potesc pentru oste-neală?

Nimic! — fu răspunsul.

Atunci țaranul, cam nemulțumit în conștiința se, ca și cum i aș fi făcut un lucru slab — de pomană — se depărtează pofindu-mi un rece mulțam, și nu Dzeu te adiuască!

A doua zi, un alt țaran ce era de față — ca martor — la încheierea contractului, îmi aduce vestea, că țaranul de ieri și-a sfârșit contractul.

Și cine l-a îndemnat să facă aceasta? — întreb eu.

S'a dus în crișmă — urmează țaranul — arătând contractul pe la toți, și între alții și jidovului, iar acesta i a spus că contractul e rău, ba teacă, ba pungă, până ce l-a înduplecat să l sfârșice.

Șapoi cine i-l-a făcut? — întreb eu.

Tot jidovul i-l-a făcut! — răspuns țaranul.

Nu știi cât a plătit pentru el?

Ba știu, doară acolo am fost și eu ca martor! — urmează țaranul. — Chiar 2 băncute (2 ft.) în cap i-a plătit jidovului.

În unele ținuturi întru atât e de mare neîncrederea țaranului față de intelectuali, încât el cugetă, că lucru bun numai atunci poate face cutare domn dacă el îl poate plăti bine, iar osteneala neplătită e lucru de pomană și apoi ce-i mai slab ca și lucrul de pomană — zice țaranul.

Încă un caz: În vara trecută mi-s'a dat ocazia de a conveni cu un jude de intabulare ambulănt.

Între alte multe îmi spunea o întâmplare a lui cu un țaran ungur din cutare comună de pe câmpie.

După ce sfârșirăm — începe judele — intabularea pământului a unui țaran de frunte — prindere bună — îl citez la casa comună și-l înconștiințez despre aceasta. Țaranul asculta cu fața însănănată, în o mână își ținea portofoliul, iar cu cealaltă își dregea mustață, stând gata de-a începe la vorbă.

Cu ce vă sunt dator pentru osteneală dle jude? — Întrebă țaranul.

Chiar cu nimic! — răspunde judele.

Cu nimic! Dar totuși nu potesc cu osteneala dlui în cinste — adauge țaranul.

Uite bade — continuă judele — eu îs slujbaș plătit dela stat, eu am plata mea, și fără de aceea nici nu mi iertat, ca să primesc și alți bani...

Dar eu totuși vreau să-ți plătesc! — murmură țaranul.

Dar eu nu primesc! — a răspuns judele nervos.

Bine dle — aduce țaranul nemulțumit — dar eu știu a samă, că voi mai avea de cheltuit foarte mult, cu intabularea acestui pământ, eu știu numai una și de asta mă și țin, că: *az olcsó husnak hig a leve!*

Ce vrei să zici că nu ți-am lucrat omeneste? întrebă judele;

Nu zic eu dle! dar dacă ai fi făcut lucru bun atunci ai primi și banii aceștia, dar așa pentru un lucru slab ți-i oare cum să primești plată!...

Și rămase acest slujbaș conștiințios, ca ploaie, iar țaranul se depărta întristat în inima lui, că nu i a isprăvit nimic acel jude, decât atât poate că i-a stricat și ce a fost tocmit...

Dar sunt foarte puțini slujbași de felul acesta — sunt corbi albi.

Dacă voim istoricul bacșișelor, nu avem decât să scrutăm trecutul nu tare îndepărtat, și vom afla, că pe acele vremuri slujbașii trăiau mai mult din bacșișuri, fiindcă țara și comitatul le dădea câte o leafă neînsemnată de 50—60 fl., din motivul acesta slujbașii erau necesități a recurge, și avizați la ajutorul poporului, și era pe atunci foarte generalizată metoda bacșișelor, așa încât dacă un țaran voia să-și caute dreptate la cutare slujbași, știa mai întâiu să-și caute punga — nu cumva să fie goală — sau nește părechi de pui, primăvara câte un miel, toamna câte un butoiăș de rachiu — erau diferite acestea daruri.

Dar astăzi când soarta slujbașilor e foarte îmbunătățită, — las că și traiul e cu mult mai greu și lucrul mai mult ca în trecut — e neîncredințată pretenziunea lor la aceste venituri laterale.

Și azi sunt foarte mulți slujbași, cari nu se pot lăsa de vechia patimă, știu că comit un păcat neiertat, dar tot le place să țină de deviză cuvintele excentricului și pesimistului filozof Nietzsche, care zice: »Când vezi o patimă îți cade bine, dar când o comiți îți cade și mai bine!«

Deci slujbașii s'o rumpă cu trecutul să se lase de uita patimă a bacșișelor, rămână ei slujitorii și muncitorii credincioși ai tuturor cetățenilor — fără deosebire de neam și limbă — și atunci alta va fi și recunoștința, stima, iubirea și încrederea poporului, care ezi în fiecare domn pus în slujba țării — vede o sarcină grea, un trântor, pe care știe că el îl ține din sudoarea lui, iar în schimb slujbașul numai măduva i-o știe suge!

Până când se vor lăsa de această patimă atât de mult înrădăcinată, până atunci mulți dintre slujbașii acestei țări pot striga cu cuvintele poetului:

Perfizi suntem și lacomi,
Puțini și răi la suflet,
O țință avem numai
Și unul ne e eresul:
Mărirea și interesul.

A. Maior.

AVIS!

Abonenții cari n'au plătit încă întreg abonamentul pe 1907 sunt rugați să se grăbească a trimite sumele restante și curente, ca să nu se facă vre-o împiedecare cu trimiterea ziarului, deoarece și pe noi ne costă mult marcele, redactarea și expedarea ziarului și nu putem anticipa abonenților, cari nu plătesc înainte.

Din dietă.

— Raport telefonic. —

Budapesta, 12 Oct. O ședință destul de agitată pentru candidații în biurou și diferitele comisii! Pentru ai nostri mai de puțină importanță: nici de data asta adecă partidul guvernamental n'a vrut să accepte în biurou ori în comisii și membri din partidul naționalităților, deși s'au făcut pași în privința asta. Au fost aleși aceiași vice-presidenți: nu s'au stricat deci relațiunile dintre kossuthiști și poporali. Acestora din urmă le era teamă că aliații lor 48-iști o să le facă o surprindere, nevoțând pe Rakovsky.

Croații de astădată au votat alb.

De altfel între kossuthiști sunt mulți nemulțumiți, căci nu s'au mai reales în comisiile în cari figuraseră nainte. Au fost mulți candidați îndeosebi pentru posturile de notari retribuite și acele câte cu 2400 coroane pe an (vicepreședinții primesc 16.000 coroane, președintele 24.000).

Dela clubul național.

— Prin telefon. —

Budapesta, 12 Oct. Cei mai mulți dintre deputații naționaliști au plecat spre casă, unii având a merge între alegători, să deie samă de cele petrecute.

E probabil că și dl dr. Vaida nainte de a veni la Budapesta, întâiu va consulta pe alegătorii sei.

Una din preocupările clubului este organizarea temeinică. În privința asta dl dr. Suci a venit cu propunere precisă, care a fost discutată și e chestie de puțin timp până să se stabilească odată modalitatea cine și cum să caute a pune în practică planul de organizare acceptat deja de doi ani de zile.

Se așteaptă o viață mai intensivă de partid dela punerea în practică a planului de organizare.

Școala kossuthistă.

Ieri clubul kossuthist a ținut ședință sub prezidenția ministrului Kossuth. Înainte de a se intra în ordinea de zi, Balogh Mihály a adus vorba de alegerea dela Beiuș. După »Budapesti Hirlap« iată ce a zis:

»A amintit cu multă căldură despre ungurii dela Târcaia, cari în ziua de alegere într'adevăr s'au purtat ca niște eroi față de teroriștii români. A propus ca pentru purtarea lor patriotică partidul să le voteze mulțumiri. Președintele Kossuth Ferencz a amintit și el cu entuziasm despre târcăieni și acceptând din parte-i propunerea, asta s'a primit unanim.

»Halász a făcut apoi istoricul alegerii dela Beiuș, arătând pierderea mare ce i-a ajuns pe unguri prin aceea purtare alui Bartha. A accentuat tare, că mulțumirile nu ajută aici, ci trebuie colonizați unguri în Bihor. Marea valahă ajunge deja până sub zidurile Oradiei și amenință să înghită chiar reședința comitatului. Află că e necesitate urgentă ca guvernul să facă ceva serios în interesul ungarimei, cât mai grabnic. Kossuth Ferencz a răspuns că partidul să fie liniștit, recucerirea cercului va fi una din grijile sale de căpetenie!«

Înainte de de-
jun, dacă beai
un jumătate de
poc al de apă
amără o o o

Igmándi

alui **Schmidthauer,**
stomacul neregulat îl aduce în
ordine în decurs de 2—3 ore.

Medicament foarte bun pentru împiedecarea boalelor interne, tot așa are efect admirabil la boale de stomac, intestine și de sânge, tot așa în contra îngrășării, contra trohnei, respirării grele, gălbănare, umflarea ficatului și fierii, diabetă, vână de aur, podagră, reumă și multe boale interne. Comande se pot face la Schmidthauer Lajos, farmacist în Komárom Se poate căpăta în fiecare farmacie mai

bună și prăvălie de coloniale. Prețul unei sticle mici 30 fil., mari 50 fil.; să nu se confunde cu lită apă amară.

La toate aceste infamii, când se laudă niște bandiți și un ministru și partidul de guvern aduc mulțumiri unor criminali cari au dat foc în ziua de alegere, frații noștri din Bihor au un singur răspuns de dat: în viitor să nu se mai aleagă un singur kossuthist cu voturi românești!

Nu mai sunt vrednici să-i numim români, dacă vor mai da vot partidului care vrea să-i nenorocească total, aducând coloniști unguri acolo, ca astfel să mai întărească ceata târcăienilor.

Iată mulțumirile partidului kossuthist pentru că de atâția ani frații noștri din Bihor au ales tot kossuthiști.

Din străinătate.

Socialiștii și militarismul. Briand, ministrul instrucției publice, vorbind la St. Chamond, a zis că lucrarea socialiștilor împreună cu celelalte părți din stânga a fost o pricină esențială de progres politic, economic și social. »Socialismul«, zise el, »nu trebuie confundat cu revoluția. Socialiștii sunt totdeauna gata a apăra Franța. Antimilitarismul lui Hervé nu e doctrină socialistă, ci anarhistă pe care au combătut-o și socialiștii cei mai înaintați. Dl. Bebel, zice Briand, a avut dreptate când a zis: »Războiul e lucru groaznic, dar odată ce s'ar declara războiul oricine trebuie să-și facă datoria«.

Arestarea unui pictor. Pictorul Iohst, care a petrecut familia țarului în călătoria acestuia prin apele finlandeze și care se mai află și acum în apropierea țarului, a fost arestat ieri.

Se bănuiește că pictorul ar fi implicat într'un atentat plănuit împotriva țarului.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 12 Octomvrie. n. 1907.

— **Starea sanitară a Maj. Sale Împăratului.** De câțva timp M. Sa împăratul nu se simte bine, suferă de o bronșită, care îi provoacă accese violente de tuse.

După știrile din urmă M. Sa se simte mult mai bine, iată ce spune o telegramă din Viena:

Viena, 11 Oct. Un degnitar dela curte a declarat următoarele despre starea sanitară a M. Sale împăratului:

— Pot asigura că a trecut orice primjdie. Bronșita și tusa e în descreștere și starea generală s'a ameliorat. Alaltăieri noaptea starea Maj. Sale a inspirat mari îngrijiri, căci a avut afecțiuni la organul respirației.

Dint' un alt izvor bine informat se vestește, că cei din jurul împăratului alaltăieri au fost foarte îngrijiți de starea Maj. Sale. Starea generală de ieri abia s'a îmbunătățit; e tot răgușit și de aceea trebuie să se abțină de la vorbă.

O altă telegramă spune:

Viena 11 Oct. Starea generală a Maj. Sale împăratului e bună.

Toată ziua a lucrat la birou, a cetit zările și natural și știrile despre boala Maj. Sale.

Înzadar l-au rugat medicii să se mai culce în decursul zilei pe câteva ore, Maj. Sa nu voiește să audă de aceasta. După masă la orele 5 medicul de curte dr. Katzl l-a vizitat din nou pe M. Sa împăratul și a găsit starea sanitară a Maj. Sale satisfăcătoare în toate privințele. Însă Maj. Sa trebuie să se cruțe și de aceea nu va lua parte nici la serbările de curte aranjate în onoarea părechi regale spaniole.

— **Un caz trist.** Ieri la 11 ore ni-s'a transmis pe telefon știrea, că din imprudență, la o petrecere în deal la vie, dl. protopop V. Hamsea dela Lipova a împușcat pe d-na Putici, soția învățătorului din Lipova. Știrea ni-s'a părut de așa gravitate, că nu ne-a venit s'o credem. Am întrebat pe dl. protopop Givulescu, care tocmai sosise dela Radna, în apropiere de Lipova,

care s'a îndoit și el, mai ales că nu auzise nimic, deși venea d'acasă. Azi dimineață zările maghiare au dat însă știrea, fără rezervă și cu toată pozitivitatea. Am căutat deci să ne informăm și noi, și iată ce am aflat din izvor demn de toată încrederea:

Joi seara a fost petrecere mare la via d-lui protopop Hamsea: familia sa, ginerii și oaspeți invitați, vre-o 30 la număr. Ca la ocazii de astea, toți petreceau în mare veselie și într'un moment de expansiune și glumă, dl. protopop Hamsea scoase un revolver și începu să tragă sub masă... După detunătura de revolver se auzi țipetul desperat al doamnei Putici, care căzu la pământ, scaldată în sânge. Glonțul îi pătrunsesse în abdomen. Iși poate închipui oricine spaima ce cuprinse pe toți meserii.

Rănită grav, d-na Putici a fost dusă acasă, unde s'a chemat doctor care a constatat că rana e gravă de tot și scăparea cu atât mai anevoiasă, cu cât d-na Putici este în stare binecuvântată.

După o suferință îngrozitoare și având în jurul ei soțul nemângăiat și trei copii mici, d-na Putici a murit azi la orele 7 dimineața.

Faptul acesta a făcut o senzație enormă în Lipova și Radna, dupăcum desigur va produce senzație în toate cercurile românești. Insuși dr. A. Cioban, ginerile d-lui Hamsea, înștiințase încă de ieri la judecătoria faptul grav. Azi, situația s'a mai agravat prin moartea d-nei Putici și deja ieri dl. protopop Hamsea era așa de desperat, în cât vroia să și repună viața. În mormântarea d-nei Putici se va face mâne, Duminecă.

Soțul întristat trimitem condolențe.

— **D'ale școalelor noastre.** Nereul a solvit dela 1 Iulie a. c. diferența de cvincenal învățătorului P. Baran. Nădlacul a ridicat salariul fundamental al învățătorilor săi la 1000 coroane. Laudă acestor harnice comune bisericești. Reprobăm însă faptul dureros, că frunțașele comune bisericești Igrış, Toracul-mic și Toracul-mare, au redus salariile învățătoarești sub minimalul de 1000 cor., deși acolo erau salarii și de 1500 cor. Sigur se va ordona cercetare în cauză și se vor anula alegerile efeptuite în acele comune.

— **Un cuminte început de nobilitarea portului, — în Zarand.** Sub acest titlu »Foaia interesantă« scrie: Frunțașii noștri cărturari din Brad, au aranjat în vara trecută mai multe nedei populare, la care ieșind și ei în mijlocul poporului, le-au ținut oamenilor vorbiri despre însemnătatea portului național în popor și ferirea lui de a se corci. Și fiindcă pela Brad portul femeesc, ba și cel bărbătesc, e tare împetrișat, încât pare mai mult săcuiesc ca românesc, vrednicii cărturari, ca conducători ai Despărțământului Asociațiunii, au dus cu ei afară și două costume frumoase săliștenești și le-au cinstit prin tragere de soarte, la două fete din cele mai bune și harnice, îndatorindu-le a purta acest port și a stăruii în jurul lor pentru lățirea lui, în locul vechiului port cam urit.

Numele celor două fete din Brad: sunt Florica Băcăeș și Maria Jula, cari au căpătat costumele, făcute și cinstite de doamnele din Brad, la nedeia din 21 Iulie a. c. Ele s'au fotografat la un loc cu dl. Nicolae Florea, tiner calfă de negustor în Brad, care în dragostea sa pentru portul național, în toate duminicile și serbătorile, lapdă hainele sale nemțești de peste săptămână și îmbracă costumul românesc curat. Și pilda lui, ca și bunele îndemnuri date de cărturari, — au răsunet dorit, căci sătenele din Brad zi de zi să duc la dna Iolanda dr. I. Radu, care împreună cu dșora A. Costin le croiește, le dă îndrumările de lipsă cum să și facă și ele haine de fel. Avem știre că și sătenele din jur, să vor lăsa de portul săcuiesc și vor face ca Brădenele!

Din vară și până acum 25 sătene din Brad și-au făcut costume de acestea! Sunt între ele, care și-au făcut tot cu mâna lor, chiar și cretin-

tele, — cămeșile, care e lucrul cel mai scump, toate le-au făcut în Brad, și numai câteva cretințe sunt comandate dela negustorul român I. Comșa din Săliște. — Pentru răspândirea acestor port sătenele frunțașe din Brad, împreună cu câteva dne de asemenea în costum, au mers și la bisericile din satele dinprejur. În ziua de sfta Marie au fost la biserica din Cebea, cu dna Iolanda dr. Radu, în Dumineca din urmă, la Vaca, cu dnele Iolanda dr. Radu și Leiița Rimbaș, apoi vor merge la Terățel și în alte sate.

— **Fuga de măgari și concertul dela Bonțida.** Ni-se scrie: La cele împărțite despre programul celor petrecute la Juc, locul nașterii nemuritorului G. Bariș și la Bonțida, cuibul celui mai avut aristocrat maghiar în Transilvania, contele Bánffy György, viu a vă împărțit încă următoarele: Concertul a reușit bine. Ziarele maghiare îl laudă. *Móga Leontin* k. a. însă s'a stricat înaintea șovinistilor, căci după »magyar népdaluri« a aflat de bine să horească și »Știi tu când te țineam pe brațe« cu text românesc. Așa le-a trebuit șovinistilor. Era cât colo să o inzulte. Numai dlui Hankó Veres K., aranjatorul expoziției îi poate mulțami, că nu a plătit scump aceasta îndrăzneală. Să cuteze a cânta cu text românesc o doină ungurească, precum susțin ei?

Cu fuga măgarilor încă s'a întâmplat o nenorocire. Nu a reușit chiar după cum se proiectase. Văiașul măgarilor dela Feiurd nu a putut lua parte la producere. Înțeleg pe notarul Dézsi din Feiurd. Acesta încă în preziua fugei a căzut jertfă automobilului fișpanului din Cluj. L-a sdrobit formal. Și Luni când eră să se producă măgarii dela Feiurd, a repausat în Cluj.

Cu toate acestea fuga de măgari s'a ținut. Cu părere de rău. Spun, ceice l-au cunoscut mai de aproape că totdeauna mergea dela Cluj pe deal către Feiurd »călea șarpelui prin apă« căci îi plăcea »biserica d'avolului« după cum zice dl. Podoabă în »Povestea cărcimeii«, conferința populară tare bună publicată în foia »Tribunei« nr. 208 dar aspru criticată de »Răvașul« și »Unirea«. Pe semne pentrucă persiflează în ea »cuibul« conducătorilor acestor organe moralizatoare de popor. Nu ar strica să o publice comitetul de p. Cluj în biblioteca sa. Pentru popor e tare bună.

Fuga măgarilor și măgarilor dela Feiurd a succes binisor cu toată jelea. Feiurdenii sunt specialiști în toate. Grăul lor se cunoaște pe piața Clujului de grăul dela Apahida. Grăul dela Feiurd e opsigos și cu mazăriche, pentru că-i sămănat numai în mălaiștină așa după cum a lăsat Dzeu. La Apahida e în pământ bine ogorit și gunoit. Feiurdenii pe timpul ogoritului împletesc pălării de paie și cu aceste umbli și în gerul lui crăciun. Apahidenii au căciule negre. Dar să deosebesc și măgarii dela Feiurd de cei dela Apahida. Cei dela Feiurd merg înaintea celui ce-i mână cu sacul pe spate. La Apahida măgarii merg după femeii cari vara poartă pălării și iarna năframe negre.

Câtă deosebire și între măgari în două sate vecine!!!

— **Scandal la orfeu.** În noaptea trecută s'a petrecut un mare scandal în grădina de iarnă a orfeului din Budapesta. Doi deputați dietali dr. Kun Arpád și Korda Andor s'au dus să petreacă acompaniați de doi cunoscuți din provincie. Începură cu șampania din care au avut parte nu numai fetele ci și țiganii și chelnării. Kun Arpád, un ungar șovinist, deputatul cercului Tasnád strigă:

— Cine e mai voinic în crișmă? (Ki a legény a csárdában?) Voi arăta eu îndată.

— Ce vrei? — întrebă speriat Korda.

— Voiu da pe toți afară de aici, ca pe la Tur.

Korda îl capacita, dar înzadar. În fine zise că pe acești pestani lași nici nu trebuie să-i bați, e destul să-i sperii.

Kun Arpád luă revolverul și trase în podele. Se făcu mare panică. Oaspeții se depărtașperiați, funcționarul de serviciu Steiner, chemă pe ofițerul de poliție. Acesta ceru să se legitimize deputații și apoi îi lăsa să plece.

S'a făcut arătare în contra lor, sub titlul de transgresiune.

— **Bietul Apponyi.** Ziarul »Budapesti Napló« dela 8 Oct., își bate joc de Apponyi cu următoarele cuvinte;

»Plastru lui Apponyi. Björnson a prins cuțitul și a tăiat una de-a-lungul pe mărimea lui Ap-

ponyi. Au sărit însă dulăii de casă maghiari, și au lătrat asupra bătrânului poet, scriind că are creierii înmuiași... Atunci a vorbit Tolstoi, și a călcat și el una cu piciorul pe gloria lui Apponyi. Dulăii de casă iarăși bătură dinții furioși, și acum și Tolstoi e un — hăbăuc (prostovan). Urmează sociologii la Cinci-Biserici, cari alungară pe trimisul lui Apponyi și-l împedecară, ca cei ai lui Rákosi (dela »Budapesti Hirlap«), să-i trimită telegramă de felicitare distinsului Apponyi. Se adună atunci în academia din Cinci-Biserici oamenii societății Széchenyi, și deteră un mic plastru lui Apponyi, mângându-l totuși ei cu o telegramă și osândiră pe negrii din societatea Sociologilor, cari s'au atins de Apponyi cel alb ca zăpada. Acuma dară nu e un timpit numai Björnson și Tolstoi, ci și aceștia. ...li poftim lui Apponyi multe astfel de mângăeri...

— **Lipsa la cassa orașului Orăștie** s'a urcat până acum la 21.000 cor., din cari fostul cassar Schuler recunoaște a fi prin el instrăinate numai 12.700. Dar cealaltă pe cine vor scoate la iveală?

Procuratura a dat ordin de arestare contra fostului cassar Schuller, care a și fost dus la procuratura din Deva de către doi polițiști și avocatul său. E pus în arest preventiv. Trebuie să-i mai urmeze cineva. Cel ori cei cu restul miilor. Urmărirea pentru răspundere se va întinde acum asupra controlorului și a primarului și a comisiei de scontrare, cari n'au făcut vizitățile de cassă prescrise. (»Libertatea«).

— **Intrunirea meseriașilor.** Duminică va avea loc în »Casa Națională« a IV-a convenire a meseriașilor noștri. Se va ține o conferință, se va declama etc.

Inceputul la 8 ore seara.

Sunt invitați a lua parte la această conferință toți meseriașii, asemenea toți cari se interesează de soarta meseriașilor noștri

— **Foc pe un vapor de emigranți.** 800 de oameni în primejdie de moarte. *Telegramele din Paris și Madrid aduc știri despre o mare catastrofă marină. Adecă, s'a aprins în largul mării un vapor care mergea spre America încărcat cu 800 de emigrați, și a ars aproape de tot.*

Despre această nenorocire sosesc următoarele știri:

Vaporul Giulia al societății de marină Austro-Americană, pe care erau 800 lucrători emigrați cei mai mulți din Austria, în 28 Septembrie în zori de zi s'a aprins lângă insulele Azorice și în curând a fost cuprins tot vaporul de flăcări.

Pasagerii vaporului dormeau încă pe când a izbucnit focul și s'au deșteptat în fum.

Toți s'au urcat speriați pe covertă și alergau fără nici o țință. Se încinse o adevărată luptă după cordoanele și luntrele de salvare. Bărbații își făceau drum prin mulțime de bricegele și cu bastoanele și călcau cu sălbătăcie dobitocească pe femeile și copiii, cari le stau în cale.

Nenorocirea se mări prin aceea că și matrozii se speriară de foc și voiau să-și scape vieța, ei își făceau cale spre luntrele de salvare cu topoarele, dând în dreapta și în stânga. Le și reușise să ajungă în posesiunea luntrelor, dar atunci căpitanul de vapor îi amenință cu revolverul și le dădu ordine să se apuce de stins. Dacă marea n'ar fi venit în ajutor, ar fi fost zadarnică orice lucrare; dar așa aruncând valuri mari, apa pătrunde prin ventilatoarele vaporului și încetul cu încetul s'a potolit focul. Intre acestea le-a reușit să ducă vaporul în apropierea insulelor Azorice, de unde le-a venit în ajutorul nenorociților. Multe femei și copii au murit în lupta pentru luntrele de salvare, alți mulți sunt răniți, aceștia au fost transportați pe insule și duși în spitale unde li-se dă îngrijirile necesare.

Intre călători sunt și mulți din Ungaria. N'a sosit încă raport oficial despre numele și numărul morților și al răniților.

— **O călătorie a Balonului englez »Nulli secundus«.** O depeșă din 5 Oct. 1907 st. n. a lui »Neue Freie Presse« spune că balonul de războiu cu cârmă »Nulli secundus« a făcut înainte de amiază o călătorie dela Farnborough la Londra. Puțin înainte de amiază, când stradele erau pline de muncitori ce eșeau dela lucru, se văzu venind dinspre Miază-zi-Apus, un balon cu cârmă. În stradele de unde se vedea, lumea s'a oprit. Balonul a făcut un șir de mișcări în văz-

duh, a încunjurat catedrala sfântului Pavel și apoi s'a coborât în parcul palatului de cristal, unde o să poposească.

Dacă va fi timp bun, se va întoarce la Farnborough Luni sau Marți.

Acest balon va veni dela Farnborough la Londra, și cu prilejul vizitei împăratului Germaniei, se va coborî în parcul castelului.

Regele Angliei și oaspele german îl vor cerceta deaproape.

— **O frumoasă instituție umanitară românească.** Masa studenților dela școalele medii și superioare din Brașov intră cu acest an școlar în anul al 10-lea al existenței sale.

Venitele asigurate din interesele capitalului (42.000 cor.) și din cotizațiunile anuale obligate se urcă la cel mult 3500 coroane pe an, câtă vreme cheltuielile anului expirat d. ex. au fost de 5400 coroane, așadar aproape cu 2000 de coroane mai mult decât venitele garantate și sigure. Dacă cu toate acestea socotelile anului trecut (ca și ale tuturor anilor precedenți) s'au încheiat cu un prisos de 1300 coroane, aceasta este de a se mulțumi numai dărniceii marinoase a marelui public românesc și în deosebi a ajutoarelor trimise din partea băncilor românești din patria noastră. Fără de acest nobil ajutor misiunea mare a mesei studenților ar fi zădărnicită.

Și acest nobil ajutor nu numai că nu poate să înceteze, ci îndeosebi chiar în anul acesta trebuie să se manifeste în proporții și mai mari decât până acum.

Scumpirea continuă și rapidă a traiului, care îndeosebi în Brașov a luat proporții înspăimântătoare, se vedește clar și la creșterea continuă a cheltuielilor împreună cu întreținerea mesii. Dacă în primii 3 ani de existență ai mesii s'au plătit din fond câte 12 coroane pe lună pentru prânzul unui școlar beneficiat, suma aceasta în anii din urmă s'a urcat la 16 cor., iar — durere — în anul acesta de gestiune, care se începe acum, se va urca la 18 cor. pe lună, ceea ce face (față cu premii 3 ani de gestiune) o diferență în plus pe un an școlar de câte 60 cor. de fiecare școlar primit la masă.

Pe lângă această tristră îngreunare a sarcinilor fondului se adaugă sporirea crescândă din an în an a celor ce apeleză la beneficiul mesei.

Numărul petenților dela 45—50 la început, în anii din urmă s'a urcat la 70—75, iar în anul acesta a ajuns la recordul maximal, la cifra enormă de 98 de inși. Și dacă socotim, că din acest număr cel puțin 80 de inși ar merita să fie beneficiați, atunci numai vedem clar greutatea enormă ce trebură s'o întâmpine administrația mesii în fața imposibilității de a mulțumi atâtea așteptări juste. 80 de inși la masă! Asta ar reclama o cheltuială anuală de circa 14 mii de coroane!...

După multă cumpănire, cu toată considerația la numărul mare al celor lipsiți și în deosebi cu toată nădejdea în dărnicia nobilă a publicului românesc, — conferința profesorală de Miercuri la propunerea comisiei administrative a mesei studenților a hotărât ca să fie primiți în acest an școlar 57 școlari săraci la masa studenților, dintre cari 33 cu prânzul întreg gratuit, iar 24 cu beneficiul de jumătate.

Cheltuiala împreună cu întreținerea acestor beneficiați pe anul întreg școlar face cam 7300 coroane, așadar cu 3800 coroane mai mult decât venitele absolut sigur garantate ale fondului, și cu 600 cor. mai mult decât venitul brut întreg al ultimului an de gestiune.

S'a făcut această riscată încercare de dragul cauzei mari și de dragul bieților tineri săraci doritori de carte românească.

— **Aviz catichetilor.** În tipografia diecezană din Arad a apărut *Liturgia ortodoxă*, manual pentru școale medii și populare. Prețul 70 fileri. Se poate procura dela tipografia diecezană.

— **Convocare.** În senzul ȘȘ-ilor 25 și 27 din statutele »Reuniunii învățătorilor din Arhidieceza gr.-cat. de Gyulafehérvár—Foggras—Alba-Iulia și Făgăraș« se convoacă adunarea generală a reuniunii Balázsfalva—Blaj, pe zilele 29 și 30 Oct. n. 1907. Balázsfalva—Blaj, din ședința biroului central, ținută la 30 Septembrie n. 1907. George Muntean, președinte. Petru Ungurean, secretar I.

— **Atragere atențiunea on. cetitori asupra anunțului Lószér János.**

— Aduc la cunoștință, mult on. public, că am deschis birtul „888“. Bucătărie foarte gustoasă, burgheză maghiară. *Vinuri curate proprii. Bere de curte dela prima societate maghiară pe acții, pentru bere. Un păhar 16 fileri, păhar mare 24 fileri.* Rugând părtinirea mult on. public, rămână cu stimă **Répassy Pál.**

— Au sosit bijuteriile de moda cea mai răspândită. Mare asortiment de tacămuri de argint. Oroloage de buzunare de aur, argint și oțal. Un departament separat se găsește abriciațiuni de argint china de prima calitate. Gallert S. és fia, Arad, Piața Andrassy nr. 22.

— În Arad, strada Forray în palatul contelui Nădasdy, orologierul și juvrajul Zinner Vilmos vinde tot felul de oroloage și juvaericele.

— **Kerpel Izsó** din Arad librar cu bun renume, recomandă magazinul său abundent asortat cu cărți și stocuri de hârtie, hârtii pentru cancelarie, cele mai nouă bucăți musicale, cărți pentru oficiu, asortiment de opurile scriitorilor. Telefon nrul 355.

Dela judecătoria și tribunale.

Achitarea fostului deputat Iehlicska.

Se telegrafiază din Nyitra: Ieri s'a petrecut la tribunal procesul fostului deputat Iehlicska, care era acuzat de transgresiune și agitație. Iehlicska în 17 Maiu la alegerea de deputat din Verbo a ținut o vorbire în care ungurii au pretins că a agitat contra nației maghiare. Acuzatul a negat că ar fi folosit expresii ofenzătoare la adresa nației maghiare spunând că în ziua aceea nici n'a fost în Verbo, spre dovedirea acestora a adus și martori. Contra acestora cărcimarul din Verbo și alți trei martori au susținut că l-au văzut în ziua aceea în Verbo. În urma martorilor a fost ascultat actul de acuză și vorbirea de apărare, și tribunalul văzând contraziceri în fasonările martorilor, n'a găsit acuza dovedită și așa l'a achitat pe Iehlicska.

Economie.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Budapesta, 11 Oct. 1907.

INCHEEREA la 1 ORĂ :

Grâu pe Oct. (100 klg.)	23.62—23.64
Secară pe Oct.	20.70—20.72
Ovăs pe Oct.	15.74—15.76
Cucuruz pe Mai 1908	13.80—13.83

Prețul cerealelor după 100 klg. a fost următorul:

Grâu	
De Tisa — — — —	23 K. 50—23 K. 90 fil.
Din comitatul Albei — — — —	23 > 60—24 > — >
De Pesta — — — —	23 > 60—24 > — >
Bănățenesc — — — —	23 > — — 23 > 40 >
De Bacica — — — —	23 > 50—23 > 90 >
Săcară — — — —	20 > 05—20 > 40 >
Orzul de nutreț, cvalitatea I.	15 > 60—15 > 80 >
> de cvalitatea II — — — —	15 > 40—15 > 80 >
Ovăs > > I — — — —	> — — — — > — >
> > > II — — — —	> — — — — > — >
Cucuruz vechiu — — — —	> — — — — > — >
> nou — — — —	13 > 40—13 > 60 >

Poșta Redacției.

Unui bonțidean. Desigur, nu aprobăm că d-șoara în chestie a cântat la un concert unguresc. Șirele trimise ar fi însă o crudă baljocură, iar damele trebuie cruțate. Aci vinovat e tatăl fetii.

Poșta Administrației.

Todor Cherechian, Gașa. Am primit 18 cor. ca abonament până la 1 Innuarie 1908.

Antonie Karátsonyi

ARAD, Strada Hunyadi (colt).

La „Cănele negru“.

Telefon 441.

Telefon 441.

Recomandă băcănă sa bine asortată

cu tot felul de mărfuri și anume:

● droguerie, specerie și coloniale. ●

Prețurile cele mai moderate.

Sprijiți pe comersantul român!

La Administrația noastră se află următoarele cărți de vânzare:

„Cantorul Bisericesc“, de G. Bujigan broșat (60 fil. porto)	Cor. 10—
„Chestiunea de Naționalitate“ de S. Bocu	” 2—
„Românii din Bosnia și Herțegovina“ de Isidor Ieșan	” 1'50
„Pentru copiii cei buni, Povestiri“, de Augusta Rubenescu	” 1—
„Călăuzul învățătorului“, de I. Crișan	” 2.50
Almanahul „Petru Maior“	Cor. 4—
„La Roma“ de I. Russu-Șirianu	” 2—
„Aur“ Const. Hodoș	” 1'50
„Amical Poporului“ Titu Vuculescu	” 1—
Popescu „Petru Cazacul“	” 1'60
Chendi: „Ioan Botezătorul“	” 1—
Slavici: „Vatra părăsită“	” 1'50
Dr. Szabó: „Drepturile și datorințele“	” 5'20

dtto „Lupta pentru drept“	” 2—
dtto „Judecătorii cu jurații“ (5 fil. porto)	” —80
Pușcariu: „Juvenilia“	” 1'60
Maneguțiu: „Reunirea Românilor“	” 4—
Păcățianu: „Principiile politice“	” 2—
dtto „Libertatea“	” 2—
„Monografia Brașovului“	” 4—
La fiecare carte să se adauge 10 fil. porto.	
„Un dor neimplinit“, Schițe de Sandu Arginteanu	” —75
„Musa someșană“	Cor. —30
N. Iorga: „Călătorii în Rusia“	” —40
Cunțan: „Poezii“	” 1—
Zianu: „Potpourii“	” 1—
Lăpădat: „Conferințe“	” —20
„Stropi de roauă“	” 1—
„Școlarul Declamator“	” —50
„Biblioteca Noastră“ nr. 3—4, 5, 7, 8—9, 10, 11—12, 13, 14, 15—17 nrul	” —28
Chendi: „Zece ani de mișcare lit.“	Cor. 1—

Bibl. „Bunul Econom“ Nr. 1, 2, 3, 4,	
5, 6, 7	nrul ” —30
„Povestiri și schițe“ de S. Secula	” 1—
„Telegrama“ frază în 3 acte	” —30
(3 fil. porto).	
„Nuvele“ de Emil Zola	” —40
Ardeleanu: „Buchetul meu“	” 1—
— La fiecare carte să se adauge 5 fil. porto. —	

Din cauze familiare se vinde în grabă o
ospătărie
cu grădină, popicărie și cu tot aranjamentul
pe lângă preț redus.
A se adresa la administrație.

Vânzare de trăsuri

Se află de vânzare

- trăsuri cu coperiș folosite și alte
- trăsuri noi de tot soiul ●●

cu prețuri ieftine.

Se primesc spre reparare — în timp scurt și preț moderat — trăsuri folosite, sau se schimbă.

Olasz Lajos, Arad
fabricant de trăsuri
Erzsébet királyné-körút, vis-à-vis de Ipartestület.

Preparațiuni de ACID-CARBONIC din Muschong-Buziás fürdő

noi aranjamente

expediază în afară de cartel o cantitate ori cât de mare

ACID-CARBONIC-LICHID

natural, chemic, din izvorul de acid-carbonic din băile Buziás, pentru prepararea apei gazoasă (soda) pentru restauratori și alte scopuri industriale.

Nu se poate confunda cu acidul-carbonic artificial care e mai fără spor. ● Serviciu de încredere, conștiincios!

Ape minerale și medicale de Buziás

in sticle de 1 și de 1/2 litre.

Au un efect neîntrecut pentru boale de inimă, rimich și beșică.

Apă de masă de prima calitate!

Lămuriri servește cu plăcere:
„Muschong-buziásfürdői szénsavmúvek és ásványvizek szétküldési telepe Buziásfürdőn“.
Adresa telegrafică: Muschong, Buziásfürdő. — Telef-interurb. 18.

Dela mine se pot procura
mașini de cusut, economice și biciclete
cu prețurile cele mai reduse și
pe lângă solvire în rate.

Atelier reparator mecanic. Reparări se efectuează grabnic și punctual și în provincă.

Falk Imre,
Kolozsvár, Deák Ferencz-u. 30.
Széchenyi-tér 39.

IULIU ERŐS

SIBIU (NAGYSZEBEN).

Noutăți în toate soiurile de oroloage, juvaere, articoli de aur și argint, cadouri de nuntă și botez, inele de fidanțare gata, cercei, lanțuri de oroloage, brățare, utensilii pentru biserici și masă, obiecte de lux de toate soiurile în aur și argint.

Fiecare obiect de aur sau argint e examinat oficios și proba oficioasă vizibilă exact, afară de aceea se garantează în scris, că obiectul e veritabil. Trimitere numai cu rambursă.

Prețurante ilustrate la cerere gratis și franco.

Ceasornice de turn

pentru palate, case comunale, fabrici, locuințe private

regulează și aranjază mai favorabil,

MÜLLER JÁNOS

succesorul lui Mayer Károly
dela prima aranjare cu vapor a fabricii de oroloage
BUDAPESTA,
VII., Csömöri-ut 50. (casa proprie).

Cataloge și specificări de prețuri trimite gratis și franco.

A apărut

CALENDARUL POPORULUI ROMÂN

pe anul 1908.

Cel mai frumos și bogat calendar românesc dela noi. Se extinde pe 13 coale de tipar, 208 pagini.

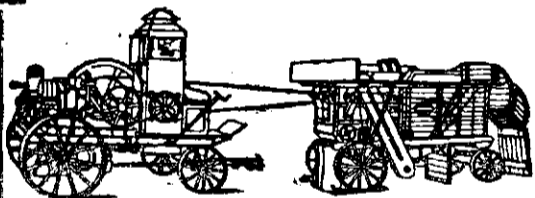
Cuprinsul Calendarului: 1. Cronologia anului. Cele 12 luni cu roșu. După fiecare lună o pagină curată pentru însemnări. Regentele anului. Luna. Întunecimi. Zile de repaus. 29 Februarie. Semnele cronologice. Zile schimbătoare peste an. Posturile. Deslegarea posturilor. Anotimpurile. 2. Tabela cametelor. 3. Domnitorii din Europa cu 29 chipuri. Țările și numărul locuitorilor și cu capitala fiecărei țări. 4. Conzulatele din Budapesta. 5. Poșta: I. Scrisori; II. Mandate poștale; III. Pachete; IV. Telegramme. 6. Călătoria cu trenul: a) persoane; b) pachete. 7. Timbre și taxe pe tot felul de rugări, sentințe, contracte, petiții, etc. 8. Despre procese: Un articol în 10 capitole, foarte folositor și interesant pentru oamenii dela sate. — Partea literară: 9. Norocul celor 3 fete. 10. Câți jidani sunt pe lume? 11. Blăstămul soției (poezie). 12. Isus și paserile. 13. Blăstămul de mamă (poezie). 14. Obiceiuri rele. 15. Vrăjitoarea. 16. Cucul și domnișorul. 17. Români. 18. La botez (poezie). 19. De când sunt judecătoria. 20. Telegrafia. 21. Trai la stână. 22. Ciudățeni la animale. 23. Scrisoarea orbilor. 24. Purecele. 25. Graba strică treaba. 26. Analfabeții. 28. Emigrarea. 29. Răscoala țărănească. 30. Cojocarii sfântului Ilie. 31. Lupta pentru drepturile noastre. 32. Răvașul anului cu toate întâmplările mai însemnate din lume. 33. Ce e românesc în Budapesta? 34. Razele Röntgen. 35. Baia de cărbuni. 36. Sfaturi economice. 37. Glume presărate în tot textul Calendarului și anunțuri.

Dintre ilustrații amintim: Casa deputaților (Reichstrath) din Viena. Deputații români din parlamentul austriac. Dr. Vasile Lucaciu. Vichentie Babeșiu. Deputații țărani din parlamentul austriac. Casele fundațiilor Gozdu din Budapesta. Capela gr.-or. română din Budapesta. Conducătorii comunității bisericesti gr.-or. rom. din Budapesta. Redactorii ziarului „Lupta” și „Poporul Român”. Reuniunea meseriașilor români din Budapesta. Personalul tipografiei „Poporul Român”. Departamentul mașinelor de tipar a tipogr. „Poporul Român”. Boboteaza în București. Biserica țarului Alexandru II din St.-Petersburg. „Vatra luminoasă” din București. Palatul regal din Buda. Sala mică de dans. Odaia de dormit a regelui și alte multe chipuri 100 la număr. Înălțimea Calendarului și de astădată se prezintă în formă de tot modernă, tipărită în 3 culori.

Un exemplar costă 40 fileri, iar porto postal 10 fileri. Cei ce comandă cel puțin 15 exemplare, primesc 15 procente rabat, adică 15 exemplare costă 5 cor. 10 fil., 25 exemplare costă 8 cor. 50 fil., 50 exempl. costă 17 cor. și așa mai departe. Dela 15 exempl. în sus plătim noi și portul postal. Cei ce comandă mai puțin de 15 exempl., plătesc 10 fileri pentru fiecare exempl. Comercianții primesc 25 procente.

Comandele să se adreseze la:

Tip. „Poporul Român” Budapest, VII, István-ut 11.

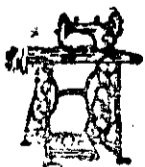
SCHMIDT FRIGYES és TÁRSA.

Atelier de repararea
mașinelor și de lăcătușerie, provăzută cu putere electrică.

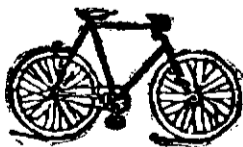
Nagyvárad, Hattyu-utca nr. 2.

Pregătim tot felul de lucrări, cari se țin de branșa noastră; astfel de exemplu: Lumini electrice, porți de pompă, îngrădiri la bolte de morți și orice lucrări de relief și gustos mod. Prețim apoi și reparăm și provedim din nou: tot felul de mașini de economie, instrumente de economie, instrumente de aranjamente de moară, Transmissiuni, mașini de vapor, etc. Acestea din urmă, ca măiestri mașiniști, ce luăm pe răspunderea noastră.

Mai ales punem mare pond pe îmbunătățirea mașinelor de tipografie și mutarea tipografiilor, fiindcă S. SCHMIDT FRIGYES, membrul firmei, a servit 14 ani de-a rândul în fabrica de mașini alui Wörner J. és Társa din Bpsta.

Fempel E. Pancsova.

Espeziază tot felul de mașini originale de prima calitate, d. e.: garnituri de îmblătit, ciure, grape, tăietori de tului, mașini de sfărâmat, teasc de struguri, ș. a., ș. a.

Mai departe își recomandă magazinul cu **biciclete** cea mai bună fabricație, și **mașini de cusut**, precum și tot felul de părți alcătuitoare de biciclete și mașini de cusut.

Singurul reprezentant al mașinei de spălat **JOHNS**.

In atelierul meu aranjat cu putere motorică primesc pentru reparațiuni tot felul de mașini originale, precum și mașini de cusut cu prețurile cele mai moderate.

Acuma a sosit

Untura de pește proaspătă de Norvegia

fără culoare și miros, calitate escelentă.

Prețul unei sticle 2 coroane.

Contra

supărărilor reumatice

este escelentă

Spirtul Reuma

încercat de alătea ori cu succes.

Prețul unei sticle 80 fileri.

Se capătă calitatea originală în farmacia lui

Rozsnyai Mátyás

Arad, Szabadság-tér.

Nr. telefon 331.

Nr. telefon 331.

Frideric Hönig

Turnătorie, fabrică de clopote și metal,
arangeată pe motor de vapor.

Arad, strada Rákoczi Nr. 11-28.

S'a fondat la 1840.

Premiat la 1890 cu cea mai mare
medalie de stat.

Cu garanție pe mai mulți ani și pe lângă cele mai favorabile condiții de plătire — recomandă clopotele sale cu patentă ces. și reg. invenție proprie, cari au avantajul că față cu ori-ce alte clopote, la turnarea unui și acelulașt clopot tare și cu sunet adânc — se face o economie de 20—30% al greutatea metalului.

Recomandă tot-odată clopote de ferce se pot învîrți și postamentele de fer, prin a căror întrebuițare clopotele se pot scuti de crepat și chiar și cele mai mari clopote se pot trage fără-ca să se clătine turnul.

Recomandă apoi transformarea clopotelor vechi în coroană de fer, ce se poate învîrți, cum și turnarea din nou a clopotelor vechi, sau schimbarea lor cu clopote nouă pe lângă o suprasolvire nelsemnată.

Liste de prețuri și cu ilustrațiuni — la dorință se trimite gratis.

O păpușă pentru probă
numai 5 cor. 50 fileri.

Pregătit cu pânză 9 coroane.

Se află la pregătorul de păpuși de probă

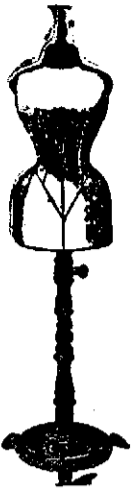
VAJDA SAMU

BUDAPEST, Károly-körút 11. sz.

Mare institut de reparat de păpuși de jucărie.

Preț-curent gratis! Reparare de păpuși!

== Vânzare en gros și en detail. ==

AVIZ! Subsemnatul, cumpărând prima
fabrică transilvană de
casse de fier și oțel

priv. ces. și reg. a dlui
G. Öszy, îmi iau
voe a aduce la cunoștința
prea on. public,
că în fabrica mea se
execută tot felul de
CASSE și după
toate
mărimile din cel mai
bun material posibil.
Cassele de fier și oțel
panțerate se execută
după cele mai nouă
sisteme engleze și ame-
ricane sigure contra
focului și spargerei
pentru care dau de-
plină garanție.

Atrag atenția onor.
public interesat a nu
confunda fabrica-
tele mele cu alte
fabricate, făcute din
material slab și
prin urmare fără
valoare.

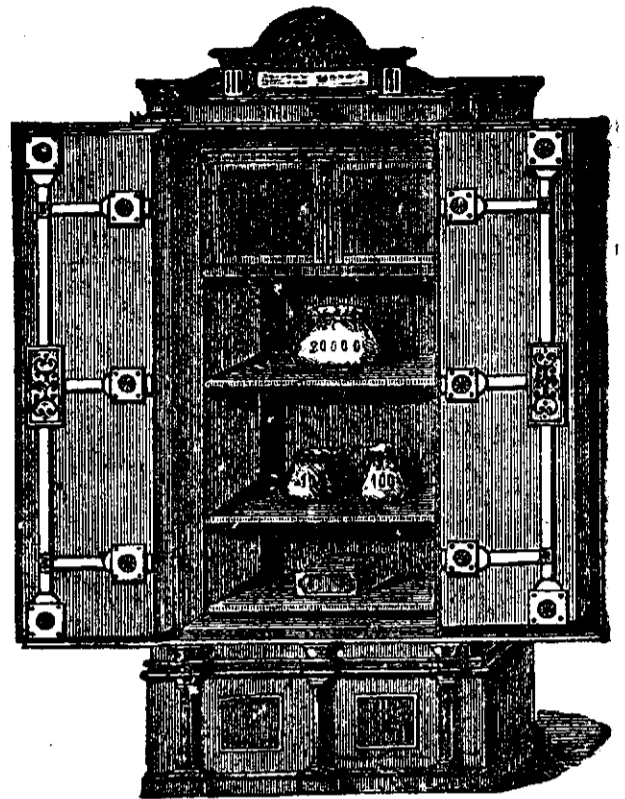
Rugând pe prea on.
public pentru binevoitorul sprijin, semnez
cu distinsă stimă:

E. Purece

fabricant de casse

SIBIU (Nagyszeben), Rosenangergasse nr. 9.

■ Cataloge de prețuri la cerere gratis și franco. ■

Forte-pianuri
și
pianine
vestite în toată lumea,

mechanică engleză,
se capătă cu cele mai
moderate prețuri re-
cunoscută de cea
mai bună măiestru-
pian din Viena la
firma

Reményi Mihály

liferantul de muzicalii la academia reg.

în Budapesta, strada Király nr. 58

lângă „Academia ungurească de
muzică”, care acum se edifică.

Reperaturi și stimulări de pian execută pentru capitală
și provincă numai prin cei mai experți și desteri mă-
estrii și pe lângă garanță cu prețurile cele mai moderate.

Forte-pianuri vechi și folosite le schimbă cu noi.

Mare deposit de harmonii europene și
americane.

— Prospekte gratis și franco. —

Am onoare să aduc la cunoștința on. doamne că

— **Atelierul nostru** —
de confecționarea rochiilor pentru doamne
(care se află în Arad, edificiul teatrului, etagiul II,
în dreapta pe partea pieței Libertății)

— **I'am îmbogățit cu** —
un depozit de pălării de dame
— **moda cea mai nouă.** —

Și suntem în situația favorabilă de a putea vinde arti-
coalele noastre moderne cu prețuri reduse.

Cu stimă: **Surorile Wolf.**

Tot aici se primesc fete istețe cari voiesc să învețe,

FRÁTER és DÖMÖTÖR

cancelaria de arhitectură diplomată

ARAD, STRADA SALACZ GYULA NUMĂRUL 1.

Primește:

măsurarea, regularea, comasarea, parcelarea, orașelor, comunelor, și a domeniilor
precum și tracirozarea, plănuierea și construcția terenurilor de pădure și industriale.

Specialiști:

în plănuierea și înființarea regulărei de ape și a apeductelor.

MOȘTENITORII LUI
TAGÁNYI ISTVÁN
ȘI KISJOLSVAI SZABÓ ISTVÁN

proprietarii de vii de deal
 ═══ își vind ═══

VINURILE

din regia proprie exclusiv de
 Mădierat, Miniș și Barațca,
 vinuri albe și roșie de masă,
 ═══ de desert (aszu) ═══

în Arad, strada Batthyányi nr. 24

în localul anume aranjat pen-
 tru acest scop și le espediază
 în butoie sau buteli în loc sau
 în provincie.

Catalog specificat de prețuri se trimite la
 ═══ dorință imediat. ═══

Fondat în 1868.

TEUTSCH GYULA

Prima fabrica din Brașov

de mașini, pompe de stins focul
 și tot felul de articole de alamă,
 institut pentru nichelare, magazin
 de biciclete, mașini de cusut și
 mașini agricole

Brașov, str. Bolonya-vasut Nr. 9.

- - PROSPECTE - -
 despre pompe de apă trimite gratis
 și franco.

Telefon-Nr. 122.

Premiat cu medalia cea mare la exp. milenară din Bpesta în 1896.

TURNĂTORIA DE CLOPOTE

ANTONIU NOVOTNY
 TIMIȘOARA-FABRIC

Fabrica de scaune de fer pentru clopote - - alui

Se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase, pe garanție de mai mulți ani provăzute cu ajustări de fer bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în orice parte îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate

CLOPOTELE GĂURITE

de dînsul inventate, și premiate în mai multe rinduri, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S și au un ton mai intensiv, mai adînc, mai limpede, mai plăcut și cu vibraire mai voluminoasă decât cele de sistem vechiu, astfel că un clopot patentat de 327 klg. este egal în ton cu un clopot de 461 klg. patentat după sistemul vechiu.

Se mai recomandă apoi pentru facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătător — pentru preajustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut ca și spre turnarea de toace de metal. — Preț-curanturi ilustrate gratis.

HAINÉ pentru copii **Blouse**

ȘORTURI!

en gros — Export — en detail.

FRANK & BERG, Versecz.

„La Fortuna“ Andrásy-ut (Casa proprie). „La Fortuna“.

Cea mai mare casă de comerț de șorturi în Ungaria de sud!

Cea mai ieftină casă de comerț!

Ofertă pe lângă magaziiile colosale un mare asortiment pentru ales de articole solide și bine lucrate ca:

Șorturi, Albitor de Dame, Jupon de Cloth, Lüster și Flanel.

◆ Pe lângă prețurile de fabrică umitor și recunoscut de moderate. ◆◆◆◆◆

Șorturi de băieți din pânză și „Cöper“.

Șorturi de Batist } albe, foarte drăguțe cu broderii, colțuri și croșetării, à 50 bani până la 1.20 cor.

Șorturi de Thee } albe, toate pline de croșetării, o prelucrare admirabilă, foarte durabile, à 1.20—2.80.

Șorturi de Helveția de Batist, } in prelucrare elegantă, foarte bună din „Cöper“ foarte bun și cu culoare veritabilă. 1.80—2.80 cor

Șorturi de dame » Reform « ! } in asortiment mare și mereu variat cu ajutor și volante croșetate dela 2.80 cor. in sus.

Jupon de Cloth } in asortiment mare și mereu variat cu ajutor și volante croșetate dela 2.80 cor. in sus.

Jachetele noastre de desupt Chloth și Șortele se bucură de o mare, durabilă popularitate în public din care cauză am fost nevoiți a mări încă odată această divizie de mărfuri.

◆◆◆◆◆ Revanzătorii primesc la dorință mustre. ◆◆◆◆◆

◆◆◆◆◆ Dacă nu se potrivește ceva, se poate trimite înapoi. ◆◆◆◆◆

Primim zilnic multe comenzi ulterioare și scrisori de recunoștință

Principiul nostru este: { Numai marfă nouă, solidă, facon eminent, material bun preț fix cu »Fortuna«.

Prăvălie nouă! **Fischer Mór** Prăvălie nouă!
ARAD
Piața Andrassy 20.
(Palatul Fischer Eliz.)

Magazin bogat asortat de cele mai bune
articole de porțelan

sticlă,
— **LĂMPI** —
— RAME, —

argintărie-china și alpacca
obiecte de lux și tacâmuri.

Jucării de copii. — Păpuși.

TRUSOURI DE MIRESE.

Cel mai bun izvor pentru obiecte de ocazie
și cadouri.

Rame din cele mai frumoase, se pregătesc re-
pede și punctual.

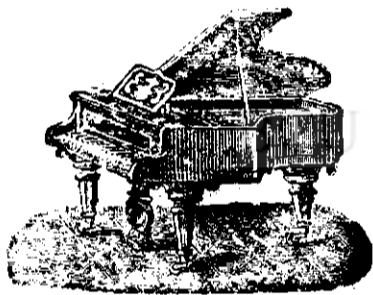
Serviciu prompt și cu atenție!

KOMÁROMI N. UTÓDA
Risko Alajos

Debreczen, Hunyadi-tér 11.

În marele magazin de **piane și instrmente**
muzicale ține tot felul de **piane** de cali-
tatea cea mai

bună, **climbale**
și tot felul de in-
strumente cu
coarde și de
alamă, precum
și tot felul de
părți din cari se

compun instrumentele, coarde veritabile de
Roma.

Se angajează să acordeze tot felul de piane
și să le repare, așa în loc ca și în provin-
cie, cu cea mai mare pricepere specială. —

A V I S !

Am onoare a aduce la cunoștința On.
domni preoți și comuni
bisericești că în atelierul
meu

fac haine
bisericești,
haine pentru preoți
odăjdii, steaguri,
prapori, haine pen-
tru diaconi și îmbră-
căminte albe pentru
băeți etc., cu prețurile
cele mai ieftine și prompt.
Așteptând sprijinul DV.

sunt cu stimă:

Stefan Radonits

KIKINDA,

strada Sârbească No 2455, în arpopie-
rea poștei mare.

Se nu mai suferă nimeni !

pentru că poți scăpa de ori-ce durere pro-
venită din răceală prin vestitul

Spirit de ghiată (jégzesz).

E singura mângăiere pentru cei ce sufer
de **podagră ischiași și reumă.**

Nu este numai un medicament indispensabil
de casă, dar din cauza efectului grabnic și radical
chiar o minune.

Di învățător-director Z. Szöke Albert din Pan-
czélcseh îmi scrie următoarele:

Spiritul de ghiată l'am primit cu mul-
țămîță; mi-a făcut o
mare bucurie, că în trei rînduri și anume la o
durere de mîsea, la durere de stomach, la
durere de înțepenirea gâtului și odată la durere
da cap l'am folosit cu deplin succes. Il reco-
mand **călduros** ori-și-cui, căci e o adevă-
rată binecuvîntare pentru cei-ce sufer.

Mai cer 3 sticle mari.

Durerea de dinți și de cap înceată deloc de el.

**La oboseală, simț de slăbiciune, la eso-
farea după lucrul greu, la împunsături din
coastă, la scrintituri, la dureri de stomach,
de piept și la dureri de foale etc,** după o
singură frecare omul se simte ca de nou născut

Minunatul **Spirit de ghiată** a întrecut
D-Tale — toată aștep-
tarea mea, drept aceea mai cer șese sticle mici
din acest medicament escelent. Cu deosebită
stimă

Kékellő

Josif László, paroch.

Dragă Dle apotecar! Binevoește a-mi trimite
cu rambursă șase sticle mici din vestitul

Spirit de ghiată (jégzesz)

cu întoarcerea poștei; căci au un efect foarte bun
și se pot folosi cu un mare rezultat: și-l reco-
mand foarte călduros ori-și-cui.

Dumnezeu să trăiască pe inventatorul **spiritu-
lui de ghiată.**

Atkár

Bander Gábor, mäsar.

E cu neputință a înșira nenumăratele
epistole de recunoștință și mulțămîță, prin
cari e **spiritul de ghiată.**

Aceste puține specimene dovedesc escelența
și marea lui răspîndire într'un timp foarte
scurt, încât deja are și imitatori.

Inventatorul și unicul său fabricant este:

Szémann Ágoston

apotecar

H A T V A N.

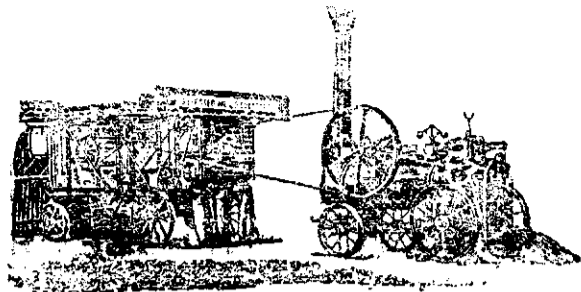
3 sticle mari sau 6 sticle mici trimit franco
ori-unde.

Prețul: 1 sticlă mare 1 cor. 20 fil., sticlă
mică 60 fil.

Fie-care sticlă e sigilată și numele inven-
tatorului se află atât pe sticlă, cât și pe
avisul de folosință.

Pe poștă numai 3 sticle mari sau 9
sticle mici se poate trimite.

— Să ne ferim de imitațiuni. —

Provisiuni de mașini cu vapor
LOCOMOBILE

făcător de jirezi de paie

în formă întrebuintată și cu dregere

se pot căpăta pe lângă condiții de plătere
foarte favorabilă la firma

SEIFRIED HUGÓ

BUDAPEST, V., str. Katona József 17.

Croitorie elegantă de haine bărbătești.

Inokai Tóth Lajos

Arad, Palatul Neumann

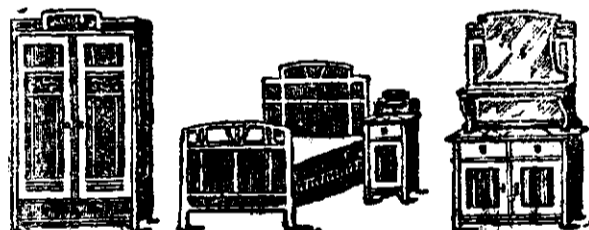
Stofe de prima calitate englezești. În
special

— Croitorie pentru preoți. —

Reverenzi, pardesiuri și alte haine la co-
mandă ori gata.

Își recomandă bogatul magazin care
este primul în Arad.

— — — Prețuri moderate. — — —

Fabrică de mobile.

Cel mai ieftin izvor de a procura mobile
e în **TIMIȘIORA.**

Mare magazin cu tot felul de **mobile**
pentru **mirese, dormitoare,**
**saloane, cafenele, hote-
luri etc.,** dela cele mai simple până
la cele mai elegante.

Primesc tot felul de aranjamente pentru
biurouri de cancelarii și bolte, pregătirea
meselor de biliard după deseme date sau
planuite și desemnate de mine; nu altcum
și tot felul de lucruri și mobile pentru edi-
ficii cari aparțin branșei măsuritului.

Onoratul public poate fi sigur de lucruri
solide și serviciu prompt.

**Mobile se dau și pe lângă preț plă-
tibil în rate lunare.**

În așteptarea comandelor, rămân

cu deosebită stimă:

FORMAYER ALBERT

fabricant de mobile în

Temesvár

Gyárvaros, 3 király-u. 6.

Oravicza

Fő-utca.

Hopp Károly

cancelarie tehnică

ARAD, STR. SZÉCHENYI Nr. 5.

Planuri și execuții: Pentru prevedere cu apă și iluminare ^{prezum} pentru colonii de motoare etc.

REPREZENTANȚA

fabricelor de specialitate de prima calitate.

Numai articole bune

se pot căpăta la

HEGEDÜS GYULA

prăvălie de parfumuri, rechisite de barberie în Arad

ANDRÁSSY-TÉR 15.

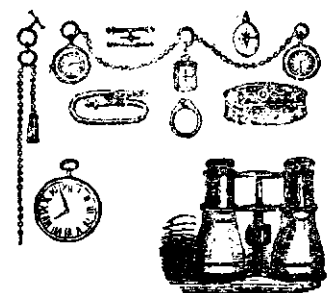
Mare asortiment de rachete veritabile englezești pentru tenis și mingii, folbaluri, mingii de gomă, coșuri de călătorie, cosmeticuri franțuzești și englezești.

Sárga János

:: argintar și pregătitor de obiecte artistice ::
Kolozsvár, Mátyás király-tér 13.

Telefon nr. 354.

Telefon nr. 354.

Abundant provăzut cu obiecte de aur, argint și petrii scumpe. Pregătește tot felul de lucrări artistice: în aur, argint și altfel de lucrări de artă maginetră. — Schimbări de aur și argint, conform cursului zilnic. — Cu preț curent servim gratuit și franco.

Un talp bere de curte 9 cr.
O halbă 14 cr.

Avis!

Avis!

Cu deosebit respect aduc la cunoștința distinsului public, că

berăria orășenească de sub teatru

am luat-o în arândă

și acea voi ajusta conform tuturor recerșințelor moderne. Din ziua aceasta voi avea cea mai excelentă bere de Kőbánya a primei societăți ungurești pe acții așa numită

BERE DE CURTE

apoi vinurile de sub podgorie de cea mai bună calitate. Cuina pe lângă prețurile cele mai ieftine totuși va corespunde cerințelor moderne.

Cu deosebită stimă: **Kánya Géza.**

Un talp bere de curte 9 cr.
O halbă 14 cr.

Slănină maghiară de prima calitate afumată, sărată, grosă și albă ca zăpada. Se manipulează curat, igienic. Greutatea unei părți e dela 35 până la 70 Kilograme. E foarte bună pentru servitorime de țară, muncitori, secerători și la tot felul de lucrători. Prețurile sunt foarte moderate. — Afară de aceasta:

Cărbuni pentru treerat, oleiu și unsoare de mașină.

Cânepă de prima calitate și sacuri și pânze foarte bune.

Oleiu de trăsuri.

Gunoiu artificial pentru îngunoiria terenului de toamnă.

Materie de zidire.

Sare, sare de vite în presă și formă de praț.

Teate acestea sunt spre cumpărare la

Aradvármegyei Gazdasági Egyesület Fogyasztási és Ertékesítő Szövetkezet — în Arad.

Și membrii cari nu iau parte din reuniune, vor fi serviți în modul cel mai bun pe lângă prețurile cele mai moderate.

Inștințare.

Am onoare a aduce la cunoștința onoratului public din loc și jur, că în locuința mea din strada Bercsényi, nr. 8 Arad efeptuesc tot feliul de

planuri de zidărie

pe lângă prețurile cele mai reduse.

Insemnez că în urma praxei mele continue de 32 ani, mă nizuiesc ca în totdeauna să câștig îndestulirea onoratului public doritor de a zidi. Nu sunt membrul nici unei societăți și tot feliul de zidărie o efeptuesc cât mai curând.

Cerând sprijinirea, sunt cu profundă stimă:

Horváth József, măestru zidar.

Câți suferitori sunt

cari mereu caută leac de vindecare contra boalei lor și abea poate să găsească adevăratul leac. Miile de epistoale de recunoștință adevăresc, că contra durerii de

muschi, rupere

și la alte dureri porvenite din răceală

unicul medicament mântuitor și de dureri atinăteri este

Spiritul vin galic de sanatorium a lui Fábian

Se poate comanda la **Fábian Lajos, Gyula** (cottul Békés)

in comande de 30 fl., 1 cor. și de 2 cor.

Comande prin postă peste 5 coroane, se trimite franco cu rambursă.

EGYEDÜL SŐSBORSZESZ MELY JÓTEKÖNY CZÉLT IS SZOLGAL.

A LEGJOBB SŐSBORSZESZ MINDENÜTT KAPHATÓ

LEGJOBB HÁZI SZER

FÁBIAN-FÉLE SZANATORIUM SŐSBORSZESZ

30 filléres, 1 koronás és 2 koronás üvegekben

Megrendelhető: FÁBIAN LAJOSNÁL GYULÁN

5% A „JÓZSEF FŐHERCEZEG SZANATORIUM EGYESÜLET” JAVÁRA

Fondat la anul 1892.

KAULICH ETEL

BUDAPEST
numai IV.,
Szervita-tér
5, félem.

demultori deco-
rat, cel mai vechi
și mai plăcut

atelier
de
corsete

in care se con-
fecționează cor-
sete reform ne-
vătămător să-
nătății, în față
drept, stomacul
il lasă liber, to-
așa și susținea-
rea de piept,
stringătoarea
de foale și de
șolduri, susție-
toare de spate,
precum și cor-
sete ortopedice
după moda ire-
centă și solide
pe lângă prețuri

moderate. — Cataloguri ilustrate și îndrumare pentru lu-
area măsurii așa în loc ca și în provincie se trimit gra-
tuit cu porto franco.

Rușăm a observa firma!

Cumpăr

cu prețul cel mai ridicat și vând dela domni
haine bărbăteșii folosite, blăni de călătorie, mo-
bile folosite, casse „Wertheim“, dulap de gheață,
unelte de călărit, hamuri, puști și fere vechi,
precum și metaluri ori cât de mari și mici.

Tot aci se poate găsi dela licitație luate, 500
bucăți de stofă fină pentru haine cu 5 și 6 florini
pentru un costum.

Localul prăvăliei mele din Maiu este strada
Asztalos Sándor (casa Grabner). Prăvălia de
mobile se află pe Arpad-tér nr. 5 în colț (în
casa bisericii izraelite)

După corință merg și acasă și în provincie
chemat print'o carte poștala.

Cu toată stima **IULIU HERZFELD.**

Cel mai mare galonar de mobile și podoabe femelești din
țară.

Özv. Barcza Györgyné

prăvălie de tapeturi pentru mobile și căruțe

SZEGED.

Fabrică de fireturi de mobile, galoane,

crepuri, crețuri, fireturi
de perdele și draperii,
ciucuri, tivituri de co-
voare, nasturi de pla-
pomă, rose, rețele de
pat, galoane și ciucuri
pentru care funebre.

Serviciu repede, prompt și ieftin!

Au sosit obiecte de ocaziune!

Brunner Béla

prăvălie de modă și specialități.
Arad, în piața Szabadság nrul 20.
(Strada Forray, palatul contelui Nádasdy.)

Recomandă magazinul său bogat de marfă, unde
se pot căpăta cele mai frumoase cadouri de
ocaziune.

Pălărilile cele mai moderne, cămeși, gulere,
mănuși, cravate, batiste, ciorapi etc.

Mare asortiment de coloniale Franceze și Engleze.

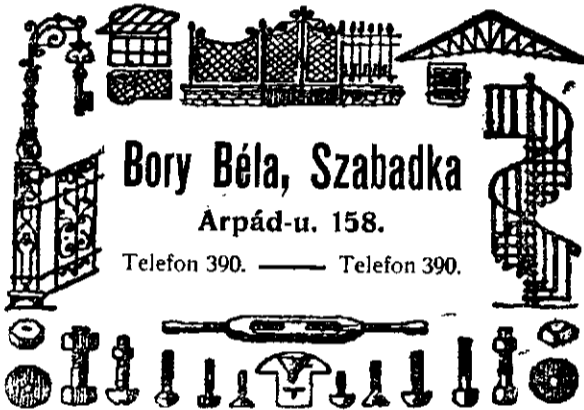
Mare târg de ocaziune!

Prețuri ieftine! Serviciu prompt!

Comande din provincie se efectuează la moment.

Skudier-tér nr. 5.
TEMESVÁR-JÓZSEFVÁROS
HOFFMANN J.
franco
La comandă de 6 boreane le trimite porto
La cei ce să angajează s'o vândă să dau pro-
cente mari.
Un borean cu esphieștia cum trebuie folosită,
in decurs de opt zile, fără durere.
care depărează băutura cu rădăcină cu tot
neîntrecut în timpul prezent,
Crema pentru bătauri!

Primul fabricant de instrumente și mașini
de vințerie din Ungaria de Sud

Bory Béla, Szabadka

Arpad-u. 158.

Telefon 390. — Telefon 390.

Primesc comande de tot felul pentru zidărit, lu-
crări de artă și mașinărie, aranjare de apaducte
și sonerie cu electricitate și repararea acestora,

mai departe pregătesc
mașini de vinărit

amintite ca: pompe de vin,
scule de bere, instrumente
pentru punerea dopului, stu-
pușuri, PRESSE DE VIN,
ZDROBITOARE DE
STRUGURI, etc. și repar
aceste stând bun pentru repa-
rație. — Pregătesc apoi tot felul de țesături de
sârmă la cuște de găini, la grădini zoologice,
la îngrădituri de vii.

Cu prețurile cele mai moderate transportez ma-
șini de țesut sârme, cuptoare maces automate și
mașini după cele mai noi sisteme.

Ținta mea principală e să câștig încrederea co-
mandatorilor, clienților mei și pentru viitor.

Servesc bucuros cu un plan de buget, cu preț-
curent.

Toți aceia

cari vor să aibă o

bicicletă

cu picioare trainice de mână sau cu motor
să se adreseze cu încredere la

Gartner Samu

mare fabricant de mașini de cusut și biciclete

Arad, strada Weitzer János,
(Palatul Minorților).

unde se află biciclete de toate felurile cu
prețul cel mai moderat. Reparațiunile se fac
punctual. — Mașini de cusut se află în ma-
gazin permanent. Condițiuni favorabile pentru
plată în rate.

Igaz Sándor

ciasornicar și giuvaergiu

ARAD, Piața Libertății

lângă edificiul teatrului vechiu.

Aur și argint călcat cumpără
pentru prețul cel mai mare
de zi, ori schimbă pentru alte
obiecte de aur și argint.

GUMMI!

Fabricațiune de specialitate adevărată
franceză și americană în ambalajiu
original.

Recomandată de medici!
Siguritate necondiționată!
Prețul în valoare de coroane duzina
cu 2, 4, 6, 8, 10, 12.

Noutate de origine americană până
acum neîntrecută!

„Silk Finish
Nevertear“

Tinde siguranță completă în urma în-
tinderii și finoței extraordinare. —
Prețul 10—12 cor.

Donts-americans duzina cu 6, 8, 10 cor. Preservativ
feminine „Pecssarium oclusivum“, după profesorul
Mensinga la ordin medical. Prețul dela 3—5. cor.

Adevărate spongii franceze de siguranță preservativă.
Prețul: duzina 6—12 cor.

Nou! Auto vaginal spray: cel mai **Nou!**
sigur și mai comod preser-
vativ feminin ca specialitate. Multe mli de dec-
larațiuni recunoscătoare! Prețul 15 cor.

Feritivă! Nu vă lăsați a fi influențați prin
marfă mai ieftină, pentru că scopu-
lui corăspund în adevăr numai preservativele
originale americane!!!

Brăul „Diana“ legătoare pentru period.
Legătoare pentru pantece
buric, sau contra durerilor de stomac.
(Servitiu feminin.)

Ciorapi de gumi, contra lărgiri vinelor,
preenm și la picioarele copiilor.
Tot felul de recuzite igienice trebuincioase la
îngrijirea și comoditatea bolnavilor. Pe lângă
prețuri originale de fabrică

Cel mai nou catalog se trimite gratis
în plie închis și în mod secret.

Se capătă la fabrica de legătoare medicale din

Keleti J. Budapest, IV,
Koronaher-
czeg-u. 17—18

Cei ce se provoacă la anunțul acesta capătă
20% rabat.

Cele mai moderne

mobile de fier și aramă

și cele mai practice

bănci igienice de școală

și mobilarea locuințelor, hotelelor, șpita-
lelor și a școalelor, precum și obiecte fa-
bricate din cele mai bune materiale din
țară, lucrările cele mai solide de artă și construc-
ție se liferează numai de cătră firma

Bernhardt Rezső utóda
Brassó, Fekete-utca 33. sz.

Tot acolo e cancelaria și fabrica montată cu cele
mai noi mașinării.

Prețuri moderate!

HOTELUL CEL MAI SPLENDID ARANJAT, RESTAURANT ȘI
CAFENEA. — In centrul orașului.**Központi Szálloda — Hotel Central**

Telefon 391.

ARAD

Telefon 391.

LOCUL DE STAT A TRANVAIULUI.

Iluminare electrică, telefon, băi, cafenea, grădină, mâncări fran-
ceze și ungurești.Comande pentru prânzuri sau cercuri familiare, sau pentru nunți
se fac în modul cel mai prompt; afară de aceia saleturi acomode-
date pentru diferite societăți sunt la dispoziție în toată vremea.

SALĂ DE BAL.

Cele mai escelente vinuri de podgorie, Rajna și Bordeaux. —
Tot felul de sampanie din țară și străinătate.

Sprijinul on. public îl cere cu toată stima

Rouai János, hotelier.

Serviciu escelent!

PRĂVĒLIE DE FLORIa lui **SCHVEFFER EDE****ARAD, palatul Minorităților.**

TELEFON 337.

TELEFON 337.

Esecuție:

buchete și cununii după gust

pe lângă prețuri avantajoase.

Comande din provincie execut punctual.

== **Serviciu prompt.** ==

Telefon nr. 373.

Telefon nr. 373.

INTREPRINDERE ROMANEASCĂ.**FRAȚII BURZA**fost firma **Hartmann Samu**
ARAD, BOROS BÉNI-TÉR Nr. 1. Avem onoare a aduce la cunoștința P. T. public,
ca preluând prăvălia de fer și coloniale ce a susținut
în Arad de mai multe decenii sub firma **HARTMANN**
SAMU, o conducem ca firmă înprotocolată sub titlul**FRAȚII BURZA**care ne-am stăruit pe baza cunoștințelor câștigate de
nou a o aranja cu toate recerințele timpului prezent,
unde se află mare deposit de fer, instrumente,
ferării, cuptoare, fântâni, pompe, vase de fer,
mai de parte mare deposit de mașini economice,
pluguri, graji, — mare asortiment de puști și
requisite de vânătorie, cât și prav de pușcă etc.În urma legăturilor noastre, suntem în plăcuta po-
ziție de a satisface tuturor comandelor ce aparțin ace-
stei branșe, drept ce rugăm sprijinul prea onoratului
public, semnând

cu toată stima:

Frații Burza.

Croitori de haine pentru domni și uniforme

Fábián és Blázsín, Arad

Deák Ferenc-utca „Vass-szálloda“ épület.

P. T.

Vă aduc la cunoștință, că am ieșit dela firma
Schäffer Henrik, unde am fost croitor mai
mulți ani și am intrat în tovărășie cu binecunoscu-
tul croitor de haine de domni **Fábián Sándor**. Firma
noastră**Fábián és Blázsín**e înscrisă pe cale legală. — Atelierul nostru e mon-
tat din nou modern, avem în magazinul nostru tot
felul de stofe moderne englezești și franțuzești, pre-
cum și stofe din patrie, cari sunt din anul acesta,
nu învechite în magazin. **Amândoi suntem**
specialiști în croitorie și așa nu ținem
măstru de croitorie și facem și pe calea aceasta
economic, folosind cel mai bun material și avem la
dispoziție lucrători buni, prin urmare lucrăm mai
ieftin ca alți croitori, de ceea ce vă veți convinge
dacă veți face o comandă de probă.Dacă suntem chemați în provincie, ne ducem fără
să socotim cheltuelile de drum, în cazul când pu-
tem conta la binevoitoarea comandă.

Cu deosebită stimă:

Fábián és Blázsínconfectionătorii uniformelor funcționarilor motoarelor
și ai trenurilor unite Arad-Csanádi.**Zsellér Imre**Atelier artistic pentru specialitate de ferești de biserică,
pictură pe sticlă, pentru părți de sticlă, plumbuitor de artă
și de mozaic**Budapest, VI., Aréna-ut 124.**Pân' acum s'au făcut în atelierul meu fereștile bise-
ricelor romano-catolice din **Bács-Almás**, a celei din
Nickine, din **Grediște**, **Bácskula** și **Bodajk**, a celei
greco-orientale din **Ujvidék**, la cari mă provoc, ca și
la parochii, cari au lucru distins din parte-mi.**Lösch József**

fabrică de mașini de agronomie

BÁCS-TOPOLYA

Recomandă

mașina de

sămănat

HUNNIA

cu două

rânduri.

Fabricație ungurească!

Postiți și cereți inviațiuni asupra prețurilor.